ב"ה

גליון זכות אבות

גליון י"ז
תמוז תשפ"ו
שנה ב'

יו"ל ע"י מכון יוחסין נתייסד ע"י כ"ק אדמו"ר הגה"ק מר"ן מצאנז זצללה"ה
בנשיאות בניו כ"ק האדמו"ר"ם מצאנז שליט"א • ובהנהלת בנו נשיא המכון הגה"צ אדמו"ר מצאנז סטראפקוב שליט"א.

זכות אבות

מאמרים וד"ת במעלת זכות אבות

בן לוי שנעשה לווי לגיהנם, וכבר התבאר זה כי כל מחלוקת הוא מתחבר לגיהנם והגיהנם ראוי לו, כי שניהם נבראו ביום אחד, ביום הב', שלכך לא נאמר כי טוב ביום שני, ומקשה ולחשב נמי בן יעקב שעיקב עצמו לגיהנם, ואין להקשות הרי כבר כתיב בן לוי שנעשה לווי לגיהנם, אבל מפני כי שמות האלו, כי נהפך מעלתו שהיה מן המיוחסים האלו לרעה, כי כשם שהיחוס לצדיק מביא שקונה מעלה עליונה יתירה שנחשב צדיק גדול, כך כשהוא רשע והוא בן צדיקים כמו שהיה קרח, בא לו המעלה לגנאי, כי בן צדיק יש לו כח גדול, וכשהוא מהפך לרשעות, פועל בכח שלו רשעות גדול יותר מדאי עד שפועל מאוד, ולכך במה שהוא קרח בן יעקב אי אפשר (שיהיה) [שלא יהי'] פועל דבר זה לרע.

חידושי אגדות מהר"ל מס' סנהדרין ק"ט ע"ב

זה קלי ואנוהו אלקי אבי וארוממנו: אמר הרמז"ל (הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע) כי מי שאינו סומך על צדקת אביו רק הוא בעצמו חוקר, חקר אלוק' בבתינת דא את אלקי אביך, וזה האיש יכול לומר 'זה קלי' , עליו הכתוב אומר 'ואנוהו', אבל מי שאינו עושה בעצמו כלום בעבודת הש"י רק סומך על זה שהוא מיוחס, והוא בן צריק, והוא אומר רק 'אלקי אבי', שאביו הוא צדיק קדוש וטהור, והוא בעצמו בור ריק, אזי עליו נאמר 'וארוממנו' מלשון התרוממות, פ' זאת הוא רק גאוה פשוטה, שוטה וגס רוח, ולא יותר.

דברי מאיר פ' בשלח

הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זצוק"ל זי"ע אמר פע"א: די רעבישע קינדער זענען די גרעסטע אפוקורסים, ווייל זיי האלטן, אז די טאטע און דער זיידע זענען אויך נאר געווען דאס וואס זיי. עכלה"ק

מפי הרה"ח ר' ישראל מרדכי גראסמאן ז"ל

דרשת זכרון

לכבוד הילולא קדישא של כ"ק אדמו"ר מר"ן מצאנז זצוק"ל מייסד מכון יוחסין

דרשת זכרון שנשא נכדו הרה"ג **רבי אברהם חיים הלברשטאם** בן הגה"צ **אדמו"ר מצאנז-סטראפקוב** שליט"א, מגי"ש בביהמ"ד סלאנים בסעודת הילולא בשנת תשפ"ה לפ"ק לרגל הופעתו של ספרו הגדול והחשוב **אוצר שיטה מקובצת - חזון נפתלי** לאור עולם

ש"י עולמית

בשו"ת 'כנסת יחזקאל' להגאון הגדול רבי יחזקאל גרובנער זצ"ל (בהקדמה), ביאר סיום המשניות (עוקצין ג יב): "אמר רבי יהושע בן לוי, עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, שנאמר (משלי ח כא), להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא", דלכך נאמר "לכל צדיק וצדיק", משום שיש שני מיני צדיקים, לומדי תורה ומחזיקי תורה, בחינת יששכר וזבולון. והוסיף לבאר, דהנה יש תרי"ג מצוות דאורייתא, ועוד שבע מצוות דרבנן, הרי בסך הכל תר"כ מצוות. וכיון שיששכר וזבולון שותפים הם, מתחלק השכר ביניהם מחצה על מחצה,

המשך בעמ' 11

ראש בית אב

דבר המערכת

הנה מתקרב ובא האי **יומא רבה יומא דהילולא קדישא דרב רבנן כ"ק מר"ן מצאנז זיעוכי"א**, כאשר לרגל ההילולא אנו מוציאים גיליון מורחב בו נעלה זיכרונות ועובדין טבין ממשנתו הטהורה של בעל ההילולא, בכדי להתקשר ביתר שאת ועוז לדמותו הטמירה בקשר אמיץ בל ינתק, ובכך נלך בדרכיו אשר ציווה לנו כל ימי חייו במורשת ההתקשרות בענף עץ אבות, אילן גזע היוחסין למעלה בקודש.

כמו כן אנו מרחיבים הגיליון במדור חדש אשר יכונה בשם **'שאל אביך ויגדך'**, בו יעלו ויבואו עובדין טבין וזיכרונות הוד שנשמעו מפי זקנים וישישים במשנת רבוה"ק תלמידי הבעש"ט בדורות האחרונים, אנו פונים בקריאה נרגשת להמוני בית ישראל הנמנים על קוראי הגיליון, להשתתף במיזם חשוב זה ולשלוח למערכת מאמרים וכו' שנשמעו מפי אבותיהם וזקניהם חסידים ואנשי מעשה ולצרף תמונה וכמה מילין יקירין על הבעל מספר, ויתפרסם אי"ה בגליונינו בחודש אשר בו חל יום"ד.

זכותו הגדולה של מייסד המכון ורוח אפה כ"ק מר"ן זי"ע תגן בעדינו להשפיע עלינו ועל כל בית ישראל ברכות לרוב עדי נזכה לקץ הימין ולתחיית נרדמים בקרוב ממש.

המערכת

תוכן הגליון

- ראשי בית אב – דבר המערכת - עמוד 1
- זכות אבות - מאמרים וד"ת במעלת זכות אבות - עמוד 1
- דרשת זכרון - יומא דהילולא - עמוד 1
- מורשת אבות - יומא דהילולא - עמוד 2
- שאל אביך ויגדך - סיפורים ועבדות - עמוד 4
- מעשי אבות - סיפורים בענייני יחוס - עמוד 5
- והשיב לב אבות - שו"ת בענייני יחוסין - עמוד 5
- חקר אבות - ברור בענייני שידוכים - עמוד 6
- דרכי אבות - מנהגי ישראל עתיקים - עמוד 7
- בהירות בפשיפחת עלאווויטש - עמוד 8
- קברי אבות - מצבות מספרות - עמוד 10

הודעה חשובה! הננו להודיע כי מהיום והלאה יוכלו לקבל את הגליון ע"י אימייל
על כן נא להרשם לקבלת הגליון ע"י שליחת אימייל עם בקשה ל Gilyon@MachonYochsin.com

מורשת אבות

יומא דהילולא - תמוז

כ"ו תמוז

הגאון הקדוש רבי סיני בן בהגהק"ר ברוך הלברשטאם זצוק"ל

אבד"ק זמיגרוד, בעל חמדה גנוזה

אמו: מרת פעסל ע"ה בת הגה"ק רבי יקותיאל יהודה טייטלבוים אבד"ק ואדמו"ר סיגוט זצוק"ל בעל ייטב לב

אשתו: הרבנית רחמה ע"ה בת הרה"ק רבי נפתלי הורוויץ אבד"ק ואדמו"ר ממעליץ זצוק"ל

בניו: הגה"צ רבי אהרן אבד"ק זמיגרוד זצ"ל הי"ד, הרה"ק רבי ארי' ליבוש אדמו"ר מזמיגרוד זצ"ל, הגה"צ רבי אברהם אביש דומ"ץ סאטמאר זצ"ל הי"ד, הגה"צ רבי דוד דומ"ץ סאסנאווצא זצ"ל הי"ד, הגה"צ רבי חיים יהודה ראב"ד אושפצין זצ"ל הי"ד, הגה"צ רבי יחזקאל שרגא אדמו"ר מרודיק זצ"ל הי"ד, הגה"צ רבי ברוך אבד"ק זאקליקוב זצ"ל הי"ד, הגה"צ רבי יעקב אבד"ק טשאקאווא זצ"ל, הגה"צ רבי ישראל אדמו"ר מזמיגרוד זצ"ל

בנותיו: הרבה"צ מרת ריזל שרה ע"ה אשת הגה"ק רבי ברוך הלברשטאם אבד"ק גריבוב ורב הצעיר צאנז זצוק"ל הי"ד, הרבה"צ מרת פעסל ע"ה אשת הרה"צ רבי יעקב מאסקאוויטש משאע חיפה זצ"ל.

תולדותיו: נולד ברודניק בשנת תר"ל לאביו הרה"ק מגארליץ זי"ע, כשנולד הלך לשאול את אביו הק' רבינו מצאנז זי"ע דעתו איזה שם ליתן, ענה לו אביו, אתה נכד הרה"ק ר' אלעזר ניסן מדראהביטש (בנו של הישמח משה) שהיה גאון וקדוש, נאה ליתן הבן הנולד בשמו, באותו מעמד עמד שם חסיד ישיש מבאי ביתו של הרה"ק מצאנז שהיה נראה מפניו שאינו ניחא לו, שאל לו הרה"ק מצאנז, מה אתה אומר ע"ז, ענה, שזוכר שיש שאינם נותנים שם זה, יען שר' אלעזר ניסן לא האריך ימים, הרהר רבינו הצאנז, ואמר, א"כ יקרא שמו בישראל "סיני" שהוא אותיות "ניסן" ויהי סיני ועקר הרים.

בהיותו כבן שנה וחצי כבר נתארס עם בתו של הרה"ק רבי נפתלי ממעליץ זצוק"ל, וכשנתגדל, דבק בדרכי זקינו הרה"ק מצאנז, וזכרו היטב אף שהיה עוד שש שנים בלבד בהסלקות זקינו לשמי מרום.

רבינו הלך וגדל ועלה במעלות גבוהות בתורה וקדושה המתאים לבן גדולים, ונשא את בתו של הרה"ק ממעליץ הרבה"צ רחמה ע"ה וסמוך על שלחן חותנו כמה שנים, וחותנו הרה"ק ממעליץ העריך אותו עד למאוד, ואף נתן לו כתבי ידיו, חיבר גדול שיודפס בפיקוחו, [אבל לא איסתייע מילתא, בפרוץ המלחמת העולם נאבד, חבל על דאבדין] וחזר לבית אביו לגארליץ, ועזר את אביו בהנהגת העיר בהיותו נחשב כרב הצעיר, עד שנתקבל כרב ומורה דרך בהעיר העתיקא קאלאשיץ.

עיר זמיגרוד הוא אחד מעיירות העתיקות בפולין, ואף יש שם ארמון המלך של כמה מאות שנים, וזכה העיר לרבנים גדולי תורה. באותה תקופה הסתלק רבה הרה"ג רבי בנימין זאב זצ"ל, והניח בצוואה שלא ירשו

המשך בעמ' 9

א' תמוז

- יוסף בן יעקב, משבטי י-ה - ב' ש"י
- איתמר בן אהרן הכהן
- הגאון רבי יוסף יוזפא (ב"ר יחזקיה יהודה) סג"ל דומ"ץ ור"מ פראנקפורט זצ"ל - רצ"ד
- הגאון רבי שמחה (ב"ר ישטכר) לויצקער דומ"ץ אלטונא זצ"ל - תל"א
- הגאון רבי נתן נטע (ב"ר ליב) פראנפורטער אבד"ק מאטערסדארף זצ"ל - תקמ"ב
- הגאון רבי יהושע פייבל (ב"ר ישראל) מטארניגראד זצ"ל, בעל קצוי ארץ - תקס"ז
- הרה"ק רבי קלונימוס קלמן (ב"ר אהרן) הלוי עפשטיין בעל מאור ושמש זצ"ל - תקפ"ז
- הגאון רבי מרדכי אפרים פישל (בהר"ר אליעזר זוסמאן) סופר מפרעשבורג - תר"ג
- הגאון רבי מרדכי ארי' ליבוש (בהג"ר יעקב מליסא) לורברבוים מקאליש זצ"ל - תרל"ד
- הגאון רבי חיים אלעזר (ב"ר אברהם יהודה) בעל נפש חיה מקאליש זצ"ל - תרמ"ט
- הגאון רבי יצחק זעקל (ב"ר אברהם הלוי) בעל ברכת יצחק מבוניהאד זצ"ל - תרנ"א
- הגה"ק רבי שלמה (בהגה"ק רבי מאיר נתן) הלברשטאם מבאבוב זצ"ל - תרס"ה
- הגאון רבי משה צבי (ב"ר בנימין זאב) פוקס אב"ד גרויסווארדיין זצ"ל, בעל יד רמה - תרע"א

ב' תמוז

- הגאון רבי אברהם (ב"ר משה) אשכנזי אב"ד קונסטאנטין זצ"ל - ת"ח
- הרה"ק רבי נחמן (ב"ר יצחק) מהארדענקא, תלמיד רבינו הבעש"ט זצ"ל - תקכ"ה
- הגאון רבי שבתי (בהג"ר מאיר) אשכנזי אבד"ק שערשוב זצ"ל - תק"נ
- הגאון רבי צבי הירש (בהג"ר משה יוסף) אבד"ק זלאטשוב זצ"ל - תר"ג
- הרה"ק רבי אלימלך (בהרהק"ר אשר ישעי') רובין מסאקאלוב זצ"ל - תרכ"ב
- הגאון רבי מרדכי זאב (ב"ר יצחק אהרן) הלוי ארנשטיין זצ"ל מבעלי מפרשי התים - תרכ"ג
- הרה"ק רבי אברהם המגיד מטריסק בעל מגן אברהם (בהרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל) זצ"ל - תרמ"ט
- הגאון רבי דוד מאיר (בהג"ר יוסף) באב"ד אב"ד טארניפאל זצ"ל - תרנ"ד
- הגאון רבי משה צבי (בהג"ר זאב) פוקס אבד"ק סערעד, גרויסווארדיין זצ"ל, בעל יד רמה תרע"א
- הרה"צ רבי אליעזר ניסן (בהרהק"ר נפתלי חיים) הורוויץ מדזיקוב-צפת זצ"ל תרע"ו
- הגאון רבי אברהם יצחק (ב"ר יוסף) בלוך מטעלז זצ"ל, בעל שיעורי רבינו הגרא"י - תש"א
- הרה"צ רבי צבי מאיר (בהרהצ"ר יוסף) פאנעט מדעעש זצ"ל בעל אמרי צבי - תשס"ג

ג' תמוז

- הגאון הק' רבי זלמן (ב"ר משה) דומ"ץ פראג זצ"ל הי"ד - תמ"ט
- הגאון רבי מנחם מענדל (ב"ר יחיאל מיכל) אבד"ק בערזאן זצ"ל - תע"ז
- הגאון רבי שלמה דוב בעריש (ב"ר צבי הירש) הלברשטאט אבד"ק מיץ, גלוגא - תקמ"ד
- הגאון רבי שלמה דוב (בהג"ר צבי הירש) הלברשטאט מגלוגא זצ"ל - תקמ"ה
- הגה"צ רבי ארי' ליב (בהגהצ"ר שמעון שלמה) ווערטהיים אבד"ק בענדער זצ"ל - תרי"ד
- הגה"צ רבי ארי' מרדכי (בהרהק"ר יהושע אשר) ראבינאוויץ אבד"ק נאוואמינסק זצ"ל - תרמ"ה
- הגה"צ רבי ברוך יהודה (בהג"ר יואל שניצלער) דערעטשקער זצ"ל - תרנ"ד
- הרה"ק רבי ארי' ליבוש (בהגהק"ר יחזקאל שרגא) הלברשטאם מטארנא זצ"ל - תר"צ
- הרה"צ רבי יצחק מרדכי (בהרהצ"ר אבי עזרא זעליג) שפירא מגווארזיץ זצ"ל - תר"צ
- הגה"צ רבי שלמה (בהגהצ"ר אברהם) איגר מלובלין זצ"ל - ת"ש
- הגאון רבי יוסף חיים שניאור (בהג"ר אהרן) קאטלער ר"י בימ"ג לייקוואד זצ"ל בעל נועם שי"ח - תשמ"ב

ד' תמוז

- רבינו יעקב (ב"ר מאיר) ר"ת זצוק"ל = ד' תתקל"א
- הגאון רבי יהודה (ב"ר שמעון) אשכנזי דומ"ץ טיקטין זצ"ל, בעל באר היטב - תק"ח
- הגאון רבי ישראל (ב"ר נתן נטע) אייבשיץ אב"ד ליכטנשטאט זצ"ל, בעל תפארת ישראל - תקס"א
- הגה"ק רבי פינחס הלוי (בהרה"ק רבי צבי הירש) הורוויץ בעל הפלאה ופנים יפות זצ"ל - תקס"ה
- הגאון רבי משה (בהג"ר שלמה דוב בעריש) אשכנזי אב"ד טשורטקוב זצ"ל - תקס"ט
- הגאון רבי דוד צבי (בהג"ר ארי' ליבוש) הכהן ראבינאוויטש אב"ד וולאשצאווי [אבי תפארת שלמה] - תקצ"ט
- הגה"צ רבי יעקב (בהגה"צ רבי מרדכי) ריינמאן אב"ד נאראל זצ"ל - תקע"ד
- הגה"ק רבי יהושע העשיל (הגהק"ר ברוך) פרנקל תאומים מקאמארנא זצ"ל - תר"ג
- הגאון רבי עוזריאל (ב"ר יהודה ליב) הילסהיימער אב"ד ברלין זצ"ל, בעל חידושי ר' עוזריאל - תרנ"ט
- הגאון רבי יהושע (בהג"ר חיים יהודה) סג"ל דייטש מקאטמון זצ"ל - תש"נ

ה' תמוז

- הגאון רבי כתריאל (בהג"ר אליעזר ליפמאן) הייליפרן זצ"ל - תי"ג
- הגאון רבי אשר אנשיל (הר"ר יחיאל מיכל) ווינער ראב"ד פראג זצ"ל - תע"ד
- הגאון רבי יוסף (ב"ר מאיר) קוטענפלאן אב"ד שטאמפפען, גאיא זצ"ל, בעל בתי נפש - תקע"ה
- הרה"ק רבי ישראל (בהרהק"ר מאיר) הלוי ראטענבערג אבד"ק סטאשוב זצ"ל - תר"ב
- הרה"צ רבי ישכר דוב בעריש (בהרהצ"ר שמואל זנוויל) בעער מאיסטריק זצ"ל - תרי"ט
- הרה"צ רבי בצלאל יהושע (בהרהצ"ר יחיאל מיכל מאשקאוויטש אב"ד גלינא זצ"ל, בעל ויעש בצלאל - תר"ע
- הגאון רבי חיים (ב"ר יוסף) פריעד אבד"ק סנפעטער זצ"ל, בעל נתיבי חיים - תרפ"ג
- הגה"צ רבי אלטר עזריאל מאיר (בהגהצ"ר אברהם) איגר מלובלין זצ"ל, בעל אבני זכרון - תש"א
- הגה"צ רבי אברהם צבי (ב"ר ישעיה יוסף) בעק אבד"ק מעלבורן זצ"ל, בעל ויצב אברהם - תשע"ח

ו' תמוז

- הגאון רבי ישראל יעקב (בהג"ר יו"ט) אלגזי אב"ד ירושלים זצ"ל, בעל ארעא דרבנן - תקט"ז
- הגאון רבי דוד (בהג"ר קלונימוס זאב) הכהן כ"ץ אבד"ק מיכלדארף מאד זצ"ל, בעל בית דוד - תרכ"ב
- הרה"צ רבי ברוך (בהרהצ"ר זאב וואלף) גאלדבערגער הנ' ר' ברוך נאנאשער זצ"ל - תרל"ו
- הרה"צ רבי דוד צבי (בהרהק"ר יחזקאל מקוזמיר) טויב מניישטאט זצ"ל, בעל חמדת דוד
- הרה"צ רבי ראובן דוד (בהרהצ"ר יהושע העשיל) אפרתי אדמו"ר מחוליוב זצ"ל, - תרס"ג
- הרה"ק רבי משה (בהרהק"ר יעקב שמשון) האגער מקאסוב זצ"ל, בעל לקט עני - תרפ"ה

ז' תמוז

- הגאון רבי אברהם מרדכי (בהג"ר ישראל) האלפרין אבד"ק בראד זצ"ל - תקמ"א
- הגאון רבי שאול (ב"ר ארי' ליב) לעווינשטאם בעל בנין אריאל מאמסטרדם זצ"ל - תק"ן
- הגה"ק רבי ברוך (בהגאון רבי יהושע יחזקאל פייבל) תאומים פרנקל בעל ברוך טעם זצ"ל - תקפ"ח
- הגה"צ רבי יוסף אשר (בהג"ר יעקב משה מנחם מענדל) עהרנבערג אבד"ק פרעמישלא זצ"ל, בעל דברי אמת - תקצ"א
- הרה"ר רבי אהרן משה (ב"ר שאול) מגזע צבי מבראד זצ"ל - תר"ח
- הגאון רבי מרדכי ארי' (בהג"ר יחיאל) הכהן כהנא מבארשא זצ"ל - תרל"ב
- הגאון רבי נדלי' (ב"ר אברהם) שור ר"י תורה ודעת זצ"ל, בעל אור גדליהו - תשל"ט
- הגה"ר רבי שמחה בונם (בהגהק"ר אברהם מרדכי) אלטר מגור זצ"ל, בעל לב שמחה - תשנ"ב

ח' תמוז

- הגאון רבי שאול (ב"ר ארי' ליב) בעל בנין אריאל מאמסטרדם זצ"ל - תק"ן
- הגאון רבי משה חיים (ב"ר חיים) אבד"ק באגאדאד זצ"ל, זקינו של הבן איש חי - תקצ"ז
- הרה"צ רבי שמעון שלמה (בהרהצ"ר משה צבי) ווערטהיים מסאוראן זצ"ל - תר"ח
- הגה"ק רבי מאיר (בהגהק"ר אליעזר) הורוויץ מדזיקוב זצ"ל, בעל אמרי נועם - תרל"ז
- הרה"צ רבי יוסף אלתר (בהרהק"ר חיים) האגער אדמו"ר מראדאוויץ זצ"ל - תרל"ט
- הרה"צ רבי יחיאל חיים (בהרהצ"ר ארי' יהודה ליבוש) הלוי עפשטיין אדמו"ר מאוזרוב זצ"ל - תרמ"ח
- הגאון רבי אליהו (ב"ר סולימן) ראב"ד חברון זצ"ל, בעל שיח יצחק - תרנ"ט
- הרה"ק רבי מרדכי (בהרהק"ר אברהם) טווערסקי מקוזמיר זצ"ל, בעל מאמר מרדכי - תרע"ז
- הגאון רבי חיים מרדכי יעקב (ב"ר אברהם) גאטליב אבד"ק מישקאלץ זצ"ל, בעל יגל יעקב - תרצ"ו
- הגאון רבי אהרן גד (בהג"ר אליהו) הכהן כ"ץ אבד"ק נימיזשא זצ"ל, בעל מטה אהרן - תש"א

ט' תמוז

- הגאון רבי יעקב (בהג"ר אליעזר ליפמאן) טעמרליש זצ"ל, בעל ספרא דצניעותא דיעקב - תכ"ז
- הרה"צ רבי אליעזר זוסמאן (בהר"ר אפרים) סופר מפרעשבורג זצ"ל - תקפ"ג
- הרה"ק רבי יחיאל העשל מקרילוביץ (ב"ר משולם זוסיא) מזינקוב זצ"ל - תרע"ו
- הרה"צ רבי יוסף (בהרהק"ר ישכר בער [בערטשא]) לייפער מבארשא זצ"ל - תר"פ
- הרה"צ רבי משה (בהרהק"ר אהרן) רוקח מבעלזא זצ"ל הי"ד - תש"א

- הגאון רבי זלמן (ב"ר בנציון) סורוצקין אב"ד לוצק זצ"ל, בעל הדיעה והדיבור - תשכ"ו
- הגאון רבי אברהם משה (ב"ר יצחק זאב) חברוני ר"י חברון זצ"ל, בעל משאת משה - תשל"ה
- הגה"ק רבי יקותיאל יהודה (בהגהק"ר צבי הירש) הלברשטאם אבד"ק קלוזינבורג, בעל שפע חיים - תשנ"ד

י' תמוז

- הגה"צ רבי אליעזר (בהרהצ"ר צבי הירש) הלוי הורוויץ ראב"ד תאנטשין זצ"ל - תר"ג
- הגאון רבי שמואל (בהג"ר משה ארי' ליב) סג"ל ליטש ראזענבוים אבד"ק יערגן, פענץ זצ"ל - תרס"ט
- הרה"ק רבי שלמה ארי' ליב (ב"ר זאב וואלף) ווייגשילבוים מטיטשין בעל הכנת לב לתפלה זצ"ל - תרפ"ז
- הגאון רבי שלמה אהרן (ב"ר יעקב) ווערטהיימער ר"מ ודרשן בירושלים זצ"ל, בעל דבק שלמה ועוד - תרצ"ה
- הרה"צ רבי יחיאל מיכל צבי (בהרהצ"ר יוסף אלימלך) הלברשטאם דומ"ץ רישא זצ"ל הי"ד - ת"ש
- הטאון רבי אליעזר ישראל מרדכי אפרים פישל (בהג"ר אברהם יעקב) סופר אבד"ק מיישא זצ"ל הי"ד, בעל זכרון סופרים - תש"ד

י"א תמוז

- הגאון רבי יצחק (ב"ר אברהם) חיות אבד"ק לבוב זצ"ל, בעל אפי רברבא - שע"ז
- הגאון רבי שמשון (ב"ר יצחק) באכנער אבד"ק אוסטראה זצ"ל, תלמיד הסמ"ע - שצ"ו
- הרה"ק רבי צבי הירש מזיד־יטשוב (בהרה"ק רבי יצחק אייזיק) שר בית הזוהר צדוק"ל - תקצ"א
- הגאון רבי אליעזר (בהג"ר ישראל) הלוי לאנדא אבד"ק בראד זצ"ל, בעל יד המלך - תקצ"א
- הגאון רבי אברהם אליעזר (ב"ר יוסף) לייזער דומ"ץ קראקא זצ"ל, בעל אבני קודש - תר"ז
- הגה"ק רבי אהרן משה (ב"ר יעקב) אב"ד יאס בעל תועפות ראם זצ"ל - תרי"ב
- הגאון רבי משה אהרן (ב"ר אפרים) רייכמאן אבד"ק נאוויטאניץ זצ"ל, בעל ארץ חמדה - תרל"ב
- הגאון רבי אלחנן בונם (ב"ר נפתלי ביינוש) וואסרמאן בעל קובץ שיעורים זצ"ל הי"ד - תש"א
- הגאון רבי יהודה ליב (ב"ר משה חיים) צירלזאהן אבד"ק קישינוב זצ"ל הי"ד, בעל מערכי לב - תש"א
- הגאון רבי שלמה חיים (בהג"ר יעקב) פעלאנו אבד"ק באליחאוו זצ"ל הי"ד, בעל קהלת שלמה - תש"ג
- הרה"צ רבי דוד (בהרהצ"ר ברוך) הלברשטאם אבד"ק קשאנוב זצ"ל - תשמ"ו

י"ב תמוז

- רבינו יעקב (בן רבנו אשר הרא"ש) אשכנזי בעל ארבעת הטורים ופי' הטור עה"ת זצ"ל - ק"ח
- הגאון רבי נתן נטע (בהג"ר מרדכי) ברודא אבד"ק שוסבורג זצ"ל - תר"ט
- הגה"ח רבי אליהו יוסף (ב"ר ארי' ליב) ריבלין מדיברנ זצ"ל, בעל אוהלי יוסף - תרכ"ה
- הגאון רבי יוסף (ב"ר שמואל) הכהן האלאנדער אבד"ק אמסאנא זצ"ל - תרמ"ב
- הגאון רבי אליהו ברוך (ב"ר אברהם) קאמאי אב"ד ור"מ מיר זצ"ל, בעל זכרון אליהו - תרע"ז
- הגאון רבי יצחק אייזיק (ב"ר מנחם יהודה) אדלער אבד"ק סערענדא זצ"ל - תרצ"ה
- ***רבינו נפתלי (בן הרה"ק רבי ברוך זצוק"ל) אבדק"ק צאנז בעל אוצר שיטה מקובצת - חזון נפתלי, ממשיך שושילתא קדישא לבית אבוה"ק מצאנז - תש"פ***

י"ג תמוז

- הגאון רבי משה רבקה"ש (ב"ר נפתלי הירש) מווילנא בעל באר הגולה זצ"ל - תל"ב
- הגאון רבי חיים (בהג"ר שמחה) הכהן ראפפורט מלעמבערג זצ"ל, בעל זכר החיים - תקל"א
- הגאון רבי ארי' ליב (בהגאון רבי מרדכי) הלוי אפשטיין בעל הפרדס זצ"ל - תקל"ה
- הרה"ק רבי מרדכי (בהרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב) מקרעמניץ זצ"ל - תק"פ
- הרה"ק רבי דוד (ב"ר אברהם אליקים) שיף מקריפטש זצ"ל - תקפ"ד
- הגאון רבי יצחק ליב (בהג"ר אברהם שמואל בנימין) סופר מדראהביטש זצ"ל, בעל סופר מהיר - תרס"ז
- הגה"צ רבי דוד (בהרה"ק רבי מנחם נחום) מרחמסטריווקא זצ"ל - תש"י

י"ד תמוז

- הגאון רבי יוסף (בהג"ר משה) בעל חי' מהרי"ט זצ"ל - שצ"ט
- הגאון רבי שמואל (ב"ר יוסף יוזפא) הכהן שאטין בעל כוס הישועות זצ"ל - תע"ט
- הגאון רבי צבי הירש (ב"ר אלעזר) אבד"ק מעזריטש זצ"ל - תצ"ד
- הרה"ק רבי נח (בהרהק"ר מרדכי) מלעכאוויטש זצ"ל - תקצ"ד
- הגאון רבי חיים אברהם (ב"ר מרדכי) ארענשטיין אבד"ק בארדיוב זצ"ל, בעל דברי אברהם - תרל"א
- הרה"צ רבי פנחס (בהרהצ"ר משה) שפירא מסלאוויטא זצ"ל - תרל"ב
- הגאון רבי יעקב יצחק (בהג"ר יהודה ליב) הלוי רודזרמאן ר"י נר ישראל זצ"ל, בעל עבודת לוי - תשמ"ז
- הרה"ק רבי יצחק אייזיק (בהרהק"ר איתמר) רויזנבוים מזוטשקא זצ"ל, בעל נחל יצחק - תש"ס

ט"ו תמוז

- הרה"ק רבי חיים (ב"ר משה) בן עטר זלה"ה הנר המערבי בעל אור החיים הק' זצ"ל - תק"ג
- הגאון רבי אריה ליב (ב"ר אשר) בעל שאגת אריה זצ"ל - תקמ"ה
- הגאון רבי שלמה (ב"ר מסעוד רפאל) אלפסי אב"ד טוניס זצ"ל, בעל משחה דרבותא - תקס"א
- הגאון רבי אריה ליבוש (בהג"ר שמחה) הלברשטאם ראב"ד פרעמישלא, מטארניגראד זצ"ל - תקצ"א
- הרה"ק רבי אלעזר (בהרה"ק רבי אלימלך מרידניק) מרישא בעל משנה למלך זצ"ל - עת"ר
- הרה"ק רבי יצחק טובי' (ב"ר מאיר מגלאגוב) חתן הרה"ק מצאנז זצ"ל - תרפ"ז
- הגה"צ רבי יעקב משה (בהרה"צ רבי אליעזר צבי) סאפרין מקאמארנא זצ"ל - תרפ"ט
- הרה"צ רבי יעקב שרגא פייבל (בהרהק"ר יצחק מאיר) זינגער אבד"ק אוסטרוב זצ"ל הי"ד - תש"ב
- הרה"ק רבי דוד משה (בהרהק"ר אליעזר זאב) ראזענבוים מקרעטשניף זצ"ל - תשכ"ט
- הגה"צ רבי עמרם (ב"ר יצחק שלמב) בלוי זצ"ל - תשל"ד

ט"ז תמוז

- חור בן כלב ומרים הנביאה
- הגאון רבי אברהם (ב"ר יהודה ליב) זצ"ל, בעל משכיל לאיתן - תר"ח
- הגאון רבי דוד (בהג"ר ישראל חריף) האלפרין אבד"ק אוסטראה זצ"ל, בעל דרכי ציון - תקכ"ה
- הגה"צ רבי מנשה (בהגהק"ר יעשכר בעריש) אייכנשטיין ראב"ד ריישא זצ"ל, בעל אלפי מנשה - תרצ"ד
- הגאון רבי שמעיה (בהג"ר אברהם מנחם מענדל) הלוי שטיינגערג אב"ד פרעמישלאן זצ"ל הי"ד - תש"א
- הרה"צ רבי אברהם יהושע העשל (בהרהק"ר יצחק מאיר) העשיל מקאפישניץ זצ"ל - תשכ"ז
- הגאון רבי משה אפרים (ב"ר זלמן) אשכנזי מקאליש זצ"ל - תקצ"א

י"ז תמוז

- הגאון רבינו יהודה (בן רבינו אשר [הרא"ש]) מגדולי טולטילא זצ"ל, בעל חוקת התורה - קנ"א
- הגאון רבי נפתלי הירץ (בהג"ר מנחם מענדל) אויערבאך אב"ד פרוינקירכן זצ"ל - תצ"ג
- הגאון רבי יצחק (ב"ר יהודה) הכהן בעל בתי כהונה זצ"ל - תקט"ו
- הגאון רבי חיים אברהם (בהג"ר יצחק) מ"מ בלבוב זצ"ל - תק"ל
- הגאון רבי חיים צבי (ב"ר דוד לייב) מאנהיימר מאונגוואר בעל עין הבדולח זצ"ל - תרמ"ו
- הגאון רבי מרדכי יהודה ליב (ב"ר נפתלי הירץ) ווינקלער אבד"ק מאד זצ"ל, בעל לבושי מרדכי - תרצ"ב
- הגאון רבי עוזיאל (בהג"ק יוסף) באדנער מייזליש אב"ד קאמארניק ודומ"ץ ביסטריץ זצ"ל - תרצ"ב
- הגאון רבי יצחק צבי (ב"ר שמואל יהודה) בערנפעלד אבד"ק חוג שתם סופר זצ"ל - תשנ"ח

י"ח תמוז

- הגאון רבי שמואל (ב"ר יוסף יוזפא) שאטין כ"ק מפראנקפורט זצ"ל, בעל כוס ישועות - תע"ח
- הגאון רבי יהודה לייב (ב"ר משה) בעל איי הים זצ"ל - תקפ"ח
- הגאון רבי אברהם (ב"ר ארי' ליב) בעל משכיל לאיתן זצ"ל - תר"ח
- הרה"ק רבי משה דוד (ב"ר אשר אנשל) אשכנזי אב"ד טאלטשווא צפת זצ"ל - תרט"ז
- הרה"ק רבי יעקב אריה (בהרה"ק רבי שלמה) מראדזימין בעל ביכורי אביב זצ"ל - תרל"ד
- הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל (בהרה"ק רבי מרדכי) מטשערנאבל זצ"ל - תרע"ד
- הרה"צ רבי חיים מאיר יחיאל (בהרהצ"ר דוב בעריש) שפירא אב"ד נאראל זצ"ל, בעל נחלת מאיר - תשס"ז

י"ט תמוז

- הגאון רבי צבי הירש (הג"ר שלמה אפרים) לונטשיץ דומ"ץ פראג זצ"ל - שפ"ד
- הגאון רבי אהרן שמואל (ב"ר ישראל) קיידנובר בעל ברכת הזבח זצ"ל - תל"ו
- הגאון רבי מאיר (בהג"ר יוסף) תאומים אבד"ק לעוורטוב ופראנקפורט זצ"ל, בעל רב פנינים - תקל"ג
- הרה"ק רבי יהושע (בהרה"ק רבי יוסף) מטאמשוב זצ"ל - תרס"ו
- הגה"צ רבי אלעזר (בהגהצ"ר שמחה) שפירא אבד"ק לאנצוט זצ"ל - תרצ"ח
- הגאון רבי אליעזר יהודה (בהג"ר נפתלי צבי) פינקל ר"י מיר זצ"ל, בעל דברי אליעזר - תשכ"ה
- הגאון רבי בן ציון (ב"ר אליהו) אבא שאול זצ"ל, בעל אור לציון - תשנ"ח

כ' תמוז

- הגאון רבי נתן נטע (ב"ר משה) האנאווער בעל יון מצולה זצ"ל הי"ד - תמ"ג
- הגה"ק רבי מנחם מענדל (ב"ר משולם זלמן) פישהאף בעל עטרת זקנים זצ"ל - תמ"ט
- הרה"ק רבי יחיאל (בהרהק"ר אשר ישעי') רובין אבד"ק קאלבסוב זצ"ל - תר"כ
- הרהב"צ רבי משה יהודה ליב (בהרה"צ רבי מנחם מענדל) טווערסקי מחעלמא זצ"ל - תרצ"ז
- הגה"צ רבי יעקב יצחק (בהגהצ"ר אברהם אבא) בלוי הורוויץ זצ"ל אבד"ק ריגליץ זצ"ל הי"ד - תש"א
- הגאון רבי אברהם יצחק (בהג"ר יוסף ליב) בלוך אבד"ק ור"י טעלז זצ"ל - תש"א
- הג"ר אברהם חיים (ב"ר מנחם מענדל) נאה בעל קצות השלחן זצ"ל - תשי"ד
- הגאון רבי יוסף אליהו (בהג"ר יעקב) שטיינער דומ"ץ וויען זצ"ל, בעל אבני שיש - תשמ"ו
- הגה"צ רבי הלל (בהג"ר ברוך בענדיט) ליכטנשטיין אבד"ק קראסנא זצ"ל, בעל כוונת הלב - תשל"ט

כ"א תמוז

- הרה"ק רבי אליהו 'בעל שם' (ב"ר משה) מוורמיזא זצ"ל - שצ"ו
- הגאון רבי שלמה (ב"ר משה) מחעלמאזצ"ל, בעל מרכבת המשנה - תקמ"א
- הרה"ק רבי צבי הירש (ב"ר דוד) מקאמינקא זצ"ל - תקכ"ט
- הרה"ק רבי אברהם מתתיהו (בהרה"ק רבי מנחם נחום) משטעפאנעשט זצ"ל - תרצ"ג
- הרה"ק רבי אלעזר (בהרהצ"ר שלמה) טווערסקי מפאלטשאן זמ"ל, בעל פקודת אלעזר זצ"ל - תשל"ו
- הגה"צ רבי נתן יוסף (בהר"ר שלמה) מייזעלס אבד"ק אבני שלמה זצ"ל - תשס"ו

כ"ב תמוז

- הגאון רבי נפתלי הירץ (בהר"ר יצחק אייזיק) גינצבורג אבד"ק פינסק זצ"ל - תמ"ז
- ר' שבתי (ב"ר יוסף) משורר בעל שפתי חכמים על פרש"י זצ"ל - תע"ח
- הרה"ק רבי שלמה (ב"ר מאיר) מקראלין זצ"ל הי"ד - תקנ"ב
- הרה"ק רבי אורי פייבל (ב"ר אהרן) מדובענקא בעל אור החכמה זצ"ל - תקס"ו
- הרה"ק רבי דוד (בההק"ר מנחם מענדל) מקאצק בעל אהבת דוד זצ"ל - תרל"ג
- הגאון רבי רפאל משה (ב"ר שמואל) אלבאז בעל באר שבע זצ"ל - תרנ"ו
- הגה"צ רבי שמואל (בהגהצ"ר ראובן) הורוויץ אבד"ק דעמביץ זצ"ל - תרפ"ג
- הרה"צ רבי ישראל יוסף (בהרהצ"ר אליעזר דוד) פינקלער מראדאשיץ זצ"ל - תרצ"ז
- הגה"צ רבי יחיאל (בהגהצ"ר אברהם אהרן) טייטלבוים אבד"ק קאלבסוב זצ"ל הי"ד - תש"ב
- הגה"צ רבי יצחק (בהרהק"ר נפתלי) הורוויץ ממעלעין זצ"ל - תשל"ח
- הגאון רבי בצלאל (ב"ר יו"ט ליפמאן) ראקאוו אב"ד ור"י גיעניסטהעד זצ"ל - תשס"ג

כ"ג תמוז

- רבינו משה (ב"ר יעקב) קורדובירו זלה"ה הרמ"ק בעל פרדס רמונים ותומר דבורה - ש"ל
- רבינו שלמה (ב"ר משה) הלוי אלקבץ מצפת זלה"ה, בעל לכה דודי - של"ו
- הגאון רבי יחזקאל (ב"ר אברהם) קאצענלנבויגן בעל שו"ת כנסת יחזקאל זצ"ל - תק"ט
- הרה"ק רבי שלמה (ב"ר מאיר) הלוי מקראלין זצ"ל, בעל שמע שלמה - תקנ"ב
- הרה"ק רבי יעקב יוסף [השניי] (בהרה"ק רבי פינחס) מאוסטראה זצ"ל - תר"ט
- הרה"ק רבי דוד (בהרהק"ר מנחם מענדל) מארגנשטערן מקאצק זצ"ל, בעל אהבת דוד - תרל"ג

כ"ד תמוז

- הרה"ק רבי יצחק יואל (בהרה"ק רבי גדל' אהרן מליניץ) ראבינאוויץ מקאנטיקוזיוא זצ"ל - תרמ"ה
- הגאון רבי עמרם ישי (ב"ר יצחק אייזיק) ביליצער מסערעטש זצ"ל - תרמ"ט
- הגאון רבי יעקב יוסף (ב"ר דוב) יאזעף רב הכולל בניו יארק זצ"ל - תרס"ב

כ"ה תמוז

- הגאון רבי אפרים נפתלי הירש (ב"ר יוסף יונה) אבד"ק בריסק, לודמיר, לובלין זצ"ל - שפ"ב
- הגאון רבי שלמה חריף (בהג"ר אלחנן) אבד"ק זאלקאווא, סלוצק זצ"ל - תס"ו
- הגאון רבי משה (בהג"ר אליעזר) הלוי שפיטץ אבד"ק טשענגער זצ"ל - תקפ"ב
- הרה"ק רבי מאיר (ב"ר שמואל) מאפטא בעל אור לשמים זצ"ל - תקפ"ז
- הגאון רבי ישראל יהושע (ב"ר דוד) טרונק מקוטנא זצ"ל, בעל ישועות מלכו - תרנ"ג
- הרה"ק רבי ישעי' (ב"ר דוד יהודה לייב) מווייצן בעל מעשי למלך זצ"ל - תר"ץ
- הגאון רבי ישראל יהושע (ב"ר דוד) בעל ישועות מלכו מקוטנא זצ"ל - תרנ"ג

כ"ו תמוז

- הגאון רבי אהרן ברכיה (בהג"ר משה) ממודינא זצ"ל, בעל מעבר יבק - שצ"ט
- הגאון רבי יחיאל מיכל (בהר"ר מרדכי) באב"ד אבד"ק בילקאמין זצ"ל - ת"ק
- הגאון רבי שלמה (ב"ר יוסף) גאנצפריעד דומ"ץ אונגוואר זצ"ל, בעל קיצור שלחן ערוך - תרמ"ו
- הרה"צ רבי יצחק אהרן (בהרהק"ר אורי) לאנגנער מראהאטין זצ"ל - תרנ"א
- הגה"ק רבי סיני הלברשטאם (בהגה"ק רבי ברוך מגארליץ) מזמיגראד זצ"ל, בעל חמדה גנוזה - תש"א

כ"ז תמוז

- הגאון רבי יצחק (ב"ר משה) אייזנבערג בעל זרע יצחק מסאמבור זצ"ל - תקצ"ז
- הגה"צ רבי משה חיים (בהרהק"ר יצחק אייזיק) טויב מראזלא זצ"ל - תקצ"א
- הרה"ק רבי שמואל אהרן (בהג"ר צבי אליעזר) רובין אב"ד קראטשין, בעל בית אהרן - תרל"ז
- הגאון רבי מרדכי אליעזר (בהג"ר דוד) וועבער אבד"ק אדא זצ"ל, בעל ערך דל ועוד - תרנ"ב
- הרה"ק רבי אלעזר ראזנפעלד (בהרה"ק רבי יהושע מקאמינקא) מאושפצין זצ"ל - תש"ג
- הגאון רבי שמואל (בהג"ר מיכאל דוד) ראזובסקי ר"י פונביזש זצ"ל, בעל שיעורי רבי שמואל - תשל"ט
- הגה"צ רבי אליעזר (בהגהצ"ר מאיר) אבוחצירא - בבא אליעזר - תשע"א

כ"ח תמוז

- הרה"ק ר' אלעזר (בהרה"ק רבי אלימלך) מליזענסק זצ"ל - תקס"ו
- הגה"ק רבי משה (ב"ר צבי) טייטלבוים מאוהעל בעל ישמח משה זצ"ל - תר"א
- הרה"ק רבי ישעי' משולם זושא (בהרה"ק רבי אהרן) מטשערנאביל זצ"ל - תרמ"א
- הגאון רבי שלמה (ב"ר יוסף) גאנצפריד בעל קיצור שו"ע זצ"ל - תרמ"ו
- הרה"צ רבי צבי אביגדור (בהרהצ"ר אברהם אביש) פיש מנאפקאר זצ"ל - תרס"ב
- הגה"ק רבי נחמן (בהגה"ק רבי חיים אריה) כהנא מספינקא בעל ארחות חיים זצ"ל - תרס"ד
- הרה"ק רבי אברהם (בהרהק"ר צבי יהודה) לאנגנער מקנהעניטש זצ"ל - תרע"ז
- הגה"צ רבי עמרם בהרהצ"ר שמואל דוד) טויב מבאלטימאר זצ"ל - תשס"ז
- הגאון רבי יוסף שלום (ב"ר אברהם) אלישיב זצ"ל, בעל קובץ תשובות - תשע"ב

כ"ט תמוז

- התנא רבי יוחנן הסנדלר בא"ב להלל הזקן - ג' תת"ק
- רבינו שלמה (ב"ר יצחק) יצחקי רש"י מאיר עיני הגולה זלה"ה - תתס"ה
- הגאון רבי אברהם (ב"ר דוד) שער אריה מפורטליאוני בעל שלטי הגבורים זצ"ל - שע"ב
- הגאון רבי יוסף (ב"ר אליעזר דב) עפשטיין מקיטוב זצ"ל - תקפ"ח
- הגאון רבי משה (ב"ר יוסף) מזאלשין בעל משפט צדק זצ"ל - תקצ"א
- הגה"צ רבי נחמן (בהג"ר חיים ארי') הכהן כהנא אבד"ק ספינקא זצ"ל, בעל אורחות חיים - תרס"ח
- הגה"צ רבי נפתלי (בהרהק"ר דוד) הלברשטאם מקשאנוב זצ"ל - תרפ"ג
- הגה"צ רבי יוסף חיים (בהגהצ"ר יחיאל מיכל) מאסקאוויטש אבד"ק שאץ זצ"ל, בעל נפלאות מתורתיך ועוד - תשע"ח

שאל אביך ויגדך

סיפורים ועבדות מדורות קודמים

מאמר חדש שיופיע מידי חודש בחדשו, ואנו מזמינים כבוד הקוראים להשתתף ולשלוח מה ששמעו מאבותם או זקינם, להכניסם במדור זה ויהי' לעילוי נשמתם בגנזי מרומים.

סיפורים ועבדות מדורות הקודמים
כפי שנמסר כ"ק אדמו"ר מר"ן מצאנז
זצוק"ל מרן נפתלי בהרהק"ר ברוך זי"ע

יומא דהילולא י"ב תמוז

א

זכרנו בהיותי בילדותי בעיר קרעניץ כשהשיא דו"ז הגה"ק רבי אברהם חיים טייטלבוים זצ"ל אבד"ק קרעניץ את בתו הכלה, ולכבוד המאורה בא לשם גיסו כ"ק זקיני הרה"ק רבי מרדכי זאב הלברשטאם אבד"ק צאנז לפאר בראש השמחה, וגם אני הקטן זכה להשתתף אז.

בילדותי איווה נפשי לפגוש ולראות צדיקי הדור וגדולי ישראל, והיות שדודי הגה"ק רבי ברוך אבד"ק זאקליקוב זצ"ל היה מקורב מאוד להגאון הגדול רבי וועלוועלע בריסקער זצ"ל שכידוע בא למקום הנופש קרעניץ בכל שנה ושנה לרפואת נפשו הטהור, וגם דודי ר' ברוך שהה שם הרבה, ודודי ר' ברוך היה גאון אדיר והיה חתן הגה"ק מטשעבין זצ"ל שחח הרבה עם ר' וועלוועלע ז"ל, ור' וועלוועלע היה מכיר ערכו הרם, והלכו הרבה לטייל ולשוחח בד"ת. ע"כ ביקשתי דודי ר' ברוך שיקח אותי עמו להטויל שברצוני להכיר את ר' וועלוועלע, ואכן קרא אותי שאבוא, והלכתי בשמחה וטיילנו ושוחחו בד"ת כנהג.

ובאמצא הטיול, שאל ר' וועלוועלע את ר' ברוך, מי זה הילד המלווה אותנו, והראה עלי, ענה דודי, זה הוא בן אחותי, ונכד ש"ב הרב מצאנז השוהה עכשיו בעיר, פנה ר' וועלוועלע אלי ואמר, הבט בפני, וראה היטב, ובזה יזכה לראות האיך מתנגד גמור דומה.

ב

בילדותי, בשנת תרצ"ז נסענו עם כ"ק זקיני הרה"ק מצאנז[1], לנישואת בנו הרב הק' רבי משה הי"ד לעיר טשמיעלאוו, שנתחתן עם בת הרה"צ רבי יעקב צבי הלוי עפשטיין אבד"ק טשעפילאוו בן הגה"ק רבי אלטר משה דוד הלוי עפשטיין מטשמיעלאוו[2], נכד המאור ושמש זי"ע, ולחתונה זו קני לי אבי זצ"ל 'בעקעטשע', והרבה חסידי צאנז באו לטשמיעלאוו להחתונה, והיה ציבור עצום מאוד.

כשישבו אצל הקבלת פנים, והכנו לכתוב הכתובה, היה זקיני מעשן ה'לילקא ציביק' וכל החדר היה מעושן, וראו האיך שזקיני כשפניו בוארים כלפיד אש ונבוך במחשבותיו הטהורים בזמן כתיבת הכתובה, והאויר היה מלא פחד ורעדה, ונמשכו כה לכמה שעות, והלכו להחופה בשעה מאוחרת, בשעה עשר או אחד עשר בלילה.

זכיתי כששהינו בטשמיעלאוו, לפגוש שני פעמים עם דודי זקיני הרה"ק רבי יחזקאל'ע אוסטראווצער זי"ע[3], שהיות טשמיעלאוו חונה בשכינות העיר אוסטראווצא, נתקבצו הרבה חסידים ואנשי מעשה לעיר טשמיעלאוו לכבוד זקינו הרה"ק מצאנז, שהיה גדול וקדוש, ומפורסם בדורו כגאון הגאונים, וביניהם בא ג"כ דו"ז רבי יחזקל'ע מאוסטראווצא לפגוש עם זקיני והשתתף אצל אחד מהשבע ברכות. ור' יחזקאל'ע בא לבקר את זקיני אל האכסניא והתוכחו לזמן רב בחיבה יתירה.

ופעם השני' היה, שכ"ק אאמו"ר זצ"ל, בהיותו אז בגלילות אוסטראווצא, לקח אותי לאוסטראווצא לבקר את ר' יחזקאל'ע שהיה דודו[4]. וזכיתי שבחן אותי בלימודי והשבתי הכל על הנכון, והראה לי שביעת רצון וחיבה יתירה ע"ז, ושם פגשנו את הרבנית הצ' הישישה, אמה של ר' יחזקאל'ע, ומחמת הקירבות היתירה, לקח אותנו להעליה להראות לנו החדר המיוחד שבו ישב בעלה הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטראווצע בהתבודדות יומם ולילה ועסק בתורה הרבה שנים, וחדר זה היה סגור ומסוגר שנים רבות מיום פטירתו, והיה מונח כמו שהוא, ממש כמו שעזבה בעת פטירתו, ואף השטריימל עוד מונח על המטה מבלי לזוז אותו זה הרבה שנים.

ג

שמעתי מחסידי פלאנטש, שהרה"ק רבי אלעזר האדמו"ר מגראדזיסק זצ"ל בנו הגדול של הרה"ק מפלאנטש זי"ע נסע בכל שנה ושנה לצאנז להרה"ק רבי ארי' ליבוש מצאנז זי"ע בפרשת פרה כמנהג אצל צדיקים לנסוע להצדיק הדור בפרשת פרה.

היה אחד מחסידיו שנכנס אליו קודם שבת פרה לקבל פרידה, ולשאלתו היכן נוסע, ענה, שנוסע לצאנז לשבת פרה, שאל אותו, אמאי אתה נוסע, וכי לא טוב לנסוע אלי, ענה החסיד, היות שרבינו נוסע לצאנז, בודאי יש ענין חשוב לנסוע לצאנז פרשת פרה.

אמר לו רבו הרה"ק ר' אלעזר, אמור לך, יש שתי סוגי רבי'ס, יש רבי'ס המשפיעים לכלל ישראל בני חיי ומזוני, ויש רבי'ס שהם רבי לרבי'ס, שזה ענין אחר לגמרי, ע"כ מספיק מה שאתה בא אלי.

ד

שמעתי מהרה"ק מסאטמאר זי"ע בעת שאחי הרב חיים אהרן (ז"ל) הזמין את הרה"ק

מסאטמאר להפדיון הבן של בנו הבכור[5], ונסעתי לוויליאמסבורג להביא את הרבי להסעודת פדיון הבן , והנהג היה הרה"ח רבי נפתלי יארסלאוויטש ז"ל.

ויהי בנסוע עם הרבי מסאטמאר לבארא פארק, דברנו עם רבינו בכל הדרך, והיה אז תקופה סוערה בארה"ק ואסרו הרבה מנקיי הדת לבית האסירים שהפגונו נגד מלכות הכופרים שר"י, והיה המדובר בענין הרה"ק רבי אהרן מצאנז זי"ע [דער קרייזער רב] שגם הוא נאסר על מסירה על שהחרים אחד מבני העיר, ואמר רבינו, שבאותה זמן היה שני בניו של הרה"ק מצאנז שעברו משפטים שהיה בסכנת מאסר, ה"ה הרה"ק רבי אהרן הנ"ל, וגם אחיו הרה"ק ר' דוד מקשאנוב זצ"ל שהיה חוק במדינת פוילן שאין לערך נישואין לבתולה צעירה, והרה"ק מקשאנוב סידור קידושין לבתולה צעירה, שהיה נגד החוק.[6]

באותה זמן נתחתן הרה"ק ר' ישעי'לע בנו של רביה"ק מצאנז עם רבי יהושע'לע מבעלז, ור' יהושע'לע בא לצאנז, ובקשו ממנו לכנס למחותנו הרה"ק מצאנז לעורר רחמים על בנו רבי אהרן, אמר רבינו, הלא גם המהר"ם מראטנבורג ישב התפיסה, וגם ר' ישראל'טע [הרה"ק מריזין] ג"כ ישב, וטען הרבי מבעלז, הלא יהי חילול השם, צעק הרה"ק צאנז, זהו חילול השם, אדרבה, זהו קידוש השם.

אבל כשהזכירו להרה"ק מצאנז את בנו רבי דוד [ה"ה הרב מקשאנוב], בירכו ואיחלו שיוושע מהצרה וכן הוה.

וסיים ע"ז הרה"ק מסאטמאר ואמר, שאלו שמאסרים אותם בארה"ק הם עושים קידוש השם גדול.

1 ה"ה הרה"ק רבי מרדכי זאב הלברשטאם זצוק"ל, רבה האחרון של עיר צאנז רבתי

2 זקיני הרב מצאנז כבר היה מחותן עם משפחה רוממה זו שהיה בעצמו חתן הרה"ק רבי חיים מאיר עפשטין מניישטאט זי"ע

3 הרה"ק רבי יחזקאל הלוי האלשטאק זצ"ל חתן הרה"ק רבי נפתלי ממעליץ זי"ע

4 אמי מורתי הרבה"צ מגריבוב היתה בת הרה"ק רבי סיני הלברשטאם אבד"ק זמיגרוד, חתן הרה"ק רבי נפתלי ממעליץ זי"ע

5 הרה"ק מסאטמאר הי' ש"ב של אמי הרבה"צ מגריבוב ע"ה, ששניהם הי' נכדי הייטב לב, והרבי מסאטמאר נהג קורבה יתירה עם משפחתינו

6 כאן נכון לציין שהרה"ק רבי מרדכי זאב הרבה האחרון של צאנז זי"ע לא היה אצל החופה של בתו היחידה, באמרו, שהיות שבתי צעירה, וע"פ חוק אינה רשאי לנושא, ואם אהי' בעיר אצל החופה, וכשארצה למחות על הקצב, יתן עלי מסירה עבור בתי שנתחתן בגיל צעיר, מוטב שלא יהי' אצל החופה, ולא תגור למחות בזמן הצורך.

מעשי אבות

סיפורים בענייני יחוס

יחסן המיתנאה

ידוע הוא שכ"ק רבינו צאנז זצוק"ל היה מקרב מאד את נכדי הצדיקים זרע קודש בני טובים והיה מכבדם בכל מיני הכבוד וכ"ש לעניים שבהם היה נותן להם כל אשר לו ולפעמים כשלא היה לו כסף כ"כ כפי רצונו ליתן להם היה מבקשם שישבו אצלו כמה ימים עד שיהיה לו יותר סכומי כסף ליתן להם ונתן להם.

פעם אחת בא לצאנז אחד מהנכדים והיה גדול ועב ושמן ורוח וריח התורה לא היה בו כלל, ולהיפך לגמרי מזרע הקדושים שיש בהם מקדושת אבותיהם הקדושים ומעוטרים בכל מדות טובות שיאה ונאה לבר אבהן קדישין ולא עוד אלא ששבת שם בצאנז בשבת והיה מצער לכולם בגאותו שהוא נכד ולא יותר.

אחר שב"ק כשבא ליפטר מהרבי מצאנז, הרחיב פיו גם כן נגד הרבי, ורבינו הקדוש מצאנז שתק וסבל ולא אמר לו כלום, ונתן לו כסף, ולא רצה לקבל, ואמר לרבינו הקדוש מצאנז, יודע כבודו מי אני, אני נכדו של רבי פלוני ופלוני כו' וכו'.

והשיב לו הרבי מצאנז, שמע נא אספר לך מעשה, שהיה מלך אחד גדול שלחם בימי מלכותו מלחמות רבות ונצחם וכח נצחונותיו היה שהיה לו סוס של אביו שהוא גם כן היה מלך גדול ואדיר שנצח כל מלחמותיו עם אויביו שהוא בעצמו רכב על סוס זה וברכבו בסוסו בקע מחנה האויב ונכנס בתוך המחנה והכה על ימין ועל שמאל וכך נצח כל המלחמות וכן בנו המלך אחריו ירש זה הסוס ובכח וגבורת הסוס הזה של אביו נצח גם כן וגבר על כל אויביו כי הסוס היה מלומד מלחמה מאד מאד.

פעם אחת קרה שהסוס מרד במלכו ובעט בו והפיל את המלך ארצה וישבו שרי המלך בכסאות למשפט לדון את הסוס על מרידתו שמרד במלך ונשאו ונתנו בזה ונמנו וגמרו פסק דינו אשר להרגו סתם לא, כי סוף כל סוף בגבורתו של הסוס הזה נצח המלך ואביו כמה מלחמות גדולות מפורסמות בעולם ולוותר ולמחול לו גם כן אי אפשר, כי הוא בזה וציער את המלך, אלא דנו ואמרו ליקח את הסוס עם כל קישוטיו כמו שעומד תמיד מקושט באורוות המלך מראשו ועד רגליו באבנים טובות ומרגליות ולהוליכו ליער שיש בו חיות טורפות ולקשרו שם באחד האילנות שלא יוכל לרוץ ולזוז משם, עד שיאכלוהו חיות היער שלא ישאר ממנו שריד.

וכן עשו משרתי המלך והוליכו את הסוס ליער וקשרוהו שמה באילן גדול ועב ואחד ממשרתי המלך עמד שם מרחוק על אילן אחי לראות שם מה יהיה סופו של הסוס, והנה תיכף הריחו חיות היער והתאספו שמה מסביב הסוס וכשרצו לגשת אליו והנה דהר ונחר הסוס בקול מצהלה אדירה וגם בזוז הסוס ממקומו האירו והבריקו מעליו ביהלום ניצוצי אורות מהתכשיטין שהיו תלויים עליו וברחו החיות בפחדם ממנו, יען שמעולם לא ראו מין בעל חי בזה.

חלפה כת ראשונה ועברה כת שניה של חיות טורפות וגם כן נבהלו וברחו מן הסוס עד שעברו כמה כתות חיות וכולם פחדו מלגשת להסוס לנגוע בו עד שנשמע ונודע לכל החיות ממין בעל חי הזה שעומד בתוך היער אשר מעולם לא ראו ולא שמעו ולא ידוע להם ממין בעל חי הזה שעומד ומבהיל ומפחיד לכל הנגשים אליו, ואשר אפילו האריות וכל מיני עזים שבחיות יראים ופוחדים ממנו.

והתאספו כולם אצל השועל שביער והוא הפקח שבחיות שיחקור על מין חיה הזאת והוא אמר להם בואו עמי ונראה מה ומי הוא ונדעה מה לעשות עמו, והלכו כל החיות עם השועל בראשם עד שהגיעו למקום הסוס אשר הוא עומד ונקשר שם, המה כולם עמדו למרחוק ומשתאים אל השועל לראות חכמתו ומעשיו שיעשה כאן, ונגש השועל לבדו אל הסוס והלך וסובב את הסוס מארבע צדדיו והסוס עשה תנועות משונות להפחיד את השועל שיברח אבל השועל הולך וסובב את הסוס לארבע רוחותיו והשועל הפקח עמד על מראהו וראה והכיר כי הבעל חי הזה הוא מראה סוס לו, וזרמת סוסים לו זורם, ויגש אליו ממש בלי פחד וישאלהו מי ומה אתה, והתחיל הסוס להתריז נגדו ובברק האבנים הטובות אשר עליו הבריקהו, והשועל הפקח לא נתפעל מאומה ממנו ומהזיותיו, ולא זע ולא זז ממקומו וישאלהו שוב מי ומה אתה ומה שמך, ויאמר הסוס אליו, אני הוא אשר רכב עלי מלך פלוני ופלוני, ובשנה פלונית ופלונית נצח על ידי מלחמה פלונית ופלונית, וכן בנו אחריו כו' כו', וזהו יחוסי שהוא גדול ומהולל מאד, והתחיל שוב לזרום גם כן נגד השועל בזרמת הסוסים, שוב אמר השועל אני לא שואל לך מגבורותיך ונפלאותיך ויחוסך מגדולת מלכים, אני שואל אותך אמור לי מהר מה אתה ושמך שנקרא בו, והשיב הסוס שהוא ושמו סוס, אז אמר השועל לחבריו גשו הנה וחלקו לו כבוד הראוי ומותאם לסוס שהתריז לכולם בגאותו גאות הסוס, ודנו שם דינו ואז הלמו עקבו הסוס מדהרותיו.

וסיים הרבי מצאנז ככה יעשה לכל בר אבהן ולא בר אוריין ואין לו שום מדה טובה ונכונה מאבותיו שעליו אמרו חז"ל אשא תיכלא ולדונו כסוס הנ"ל.

כל הכתוב לחיים דף קכ"ה

והשיב לב אבות

שו"ת בענייני יוחסין ע"י הקוראים החשובים

שאלה (י"ז)

משפחת באדנער הכבודה מעיר צאנז יש להם מסורה שהם נכדי הרה"ק רבי עוזיאל מייזליש בעל מנורה הטהורה, או מאחיו הרה"ק רבי יוסף יוסקא זי"ע.

היחוס למשפחת באדנער מעיר צאנז הוא כדלהלן.

הרה"ח רבי משה באדנער בן הרה"ח ר' יהושע בן הרה"ח ר' מנחם מאניש בן ר' ברוך בן ר' ברוך (שמו כשם אביו)

אין לנו ידיעה כלל האיך משתייך משפחתינו למשפחת מייזליש הדגולה והמיוחסת, וזאת להוסיף, שלא מצאנו במשפחת מייזליש למטה מהמנורה הטהורה ואחיו, השם 'ברוך', השם 'מאניש' ואף השם 'יהושע', [הגם שאכן נמצאו השם 'ברוך אברהם' אבל רק לאלו שהי' נכדי הרה"צ רבי ברוך אברהם בינדיגער מנכדי הבני עוזיאל, שאביו הר"ר יוסף היה חתנו], אבל מצאנו השם 'באדנער' אצל נכדי הרה"ק רבי יוסף יוסקא, אבל רק סמוך לחצי השני של שנות הת"ר, דהיינו הראשון שמצאנו הוא הגאון רבי עוזיאל מייזליש באדנער בעל בן עוזיאל שנפטר בשנת תרצ"ב, בו בזמן שר' ברוך באדנער השני וכ"ש הראשון כבר נפטרו בתחילות הת"ר, ולא קרוב זה אל זה כלל.

ע"כ מי שיש לו איזה בהירות בענין זה, נא להשיב, דבר זה טריד מאוד למשפחת באדנער זה כבר זמן רב, ולמצוה גדולה יחשב.

תשובה לשאלה (ט"ז)

השאלה היה על משפחת 'קרא', ומצאנו הרבה סתירות וחילופי שמות וטשטש הסדר של הדורות.

בספר חיים שיש בו חלק פרקי אבות, שיש שם הרבה יחוס מדורות הקודמים, שנעשה ע"י החוקר הגדול, המפורסם בדורינו כאחד המיוחד בענינים אלו ה"ה הרב בעריש וועבער שליט"א, וכותב שם הסדר כדלהלן:

הג"ר יהודה יודל אבד"ק גלוגא רבתי בן הג'ר אביגדור קרא **נכד** הג"ר אביגדור קרא ר"מ בפראג בן הג"ר יצחק קרא מפראג **נכד** רבינו יוסף קרא [א"ה, אין זה הבית יוסף] מזרע רבינו חנינא קרא **נין ונכד** להתנא הגדול רבי נחוניא בן הקנה בן צוף בן אפרתי **ומזרע** הלל, ע"כ

הרי אנו רואין שבכוונה השמיט כמה דורות, שונה ממה שמובא בספרי היחס האחרים. והסיבה כפי מה שהסביר הר"ר בעריש הי"ו שכל היחוס של משפחת 'קרא' מסובך מאוד וכמעט א"א להעמידן על האמת, ומה שכתבנו, הוא רק מה שמתאים ביותר כפי היכולת.

חקר אבות

בירור וחקר ענייני יחוס

הרב דובערניש וויעבער

ט"ז

כמו בעבר נמשיך להציע להקוראים עוד נדבך לחקר תולדות ויחוס בישראל, בפעם הזאת נעסוק ביחוסו הרמה של משפחת לבוב (לעמבערגער) מק"ק פרעשבורג.

בעיר פרעשבורג היה דיין מפורסם בשם **הג"ר הרש לבוב זצ"ל**, שהיה ראש משפחת לבוב / לעמבערגער, הוא נפטר שם ביום ד' כ"ג טבת שנת תקל"א, על מצבתו נחרת[1]:

נו"ן כ"ג טבת תקל"א לפרט קטן

אתה בן אדם

כתוב לך את עצם היום הזה לקבוע בו בכיה לדורות בו נחשכו המאורות נאסף איש טהור ישב פה לדון ולהורות ה"ה **התורני המופלא מוה"רר הרש לבוב דיין בקהלתינו**, רך בשנים אב בהכמות, דלה מים מבארות עמוקות ולן בעומקה של הלכות, גדל בשם טוב ונפטר בשם טוב ביום די כ"ג טבת, תנצב"ה:

כאמור ר' הרש לבוב העמיד שם משפחה גדולה וחשובה, הוא היה אביו של הגביר המפורסם הצדיק מו"ה ר' מענדל לבוב זצ"ל מפרעשבורג (נפטר שם ש"ק ט"ז מרחשון תקצ"ב) שהיה אביו של השתדלן הגדול פו"מ בפרעשבורג רבי אברהם הרש לבוב זצ"ל אביו של הרבני מו"ה ר' שלמה לבוב (לעמבערגער) מפרעשבורג, תלמיד החתם סופר (נפטר בפרעשבורג י"ז חשון תרנ"ג) אבי הג"ר יהודה ליב לעמבערגער אבד"ק ראשנאי.

מה היה יחוסו של ר' הרש זצ"ל?

על זה כבר נשתפכו הרבה דיו, בעיקר מה שערך וכתב בטוב טעם ודעת הג"ר צבי הירש הורוויץ אבד"ק דרעזדען במאמרו המאלפות "די פאמיליע לבוב" (בלשון גרמנית) הנדפס בירחון "מאנאטשריפט" שנה ע"ב, 495-487.

ונעתק לפה תמצית דבריו, ומטרתינו בשורות אלו להציע ולתאר המידע החדשים, פרטים ודורות הנוספים שנתגלה זה בשנים האחרונות על משפחה זה, מה שחסר אצל כל החוקרים משלעבר.

הג"ר הרש היה בנו של הג"ר יוסף לבוב אבד"ק טרעביטש במדינת מעהרין, כנראה מחתימתו על צוואתו שעשה ביום א' כ' טבת תקל"א[2], ר' יוסף התקבל מתחילה לדיין בק"ק אייזנשטאט וכיהן שם תשע שנים עד שנת תצ"ג שאז נתקבל לאבד"ק טרעביטש, ושימש שם עד יום מותו ביום הפורים בשנת תקל"ה, מצבתו קיימת עד היום בשטח בית העלמין הישן בטרעביטש, בפנקס הזכרות נשמות (כת"י) טרעביטש "ונשמת אמ"ו הרב הגאון המפורסים מו"ה יוסף בהרב מו"ה אהרן שהי' אב"ד דקהלתינו יותר מארבעים שנה פועל צדק ומחזיק בדת"

ר' יוסף נשא לראשונה הרבנית מ' ריזל ע"ה בת הקציו ר' יצחק אופנהיים מוויען, ואחר מותה נשאה ביום ר"ח אב שנת תצ"ה, את אחותה מ' רחל הענדל ע"ה, שנפטרה שם ר"ח תמוז תצ"ט[3].

הג"ר יוסף היה בנו של הגאון **רבי אהרן לבוב אבד"ק טריער**, הוא הסכים על ספר המגיד (אמשטרדם תנ"ט-ת"ס), כשהיה עוד בטריער בשנת ת"ס וחתם שם "נאם אהרן במהור"ר משה ז"ל בהגאון מהר"ם מלבוב החונה בטריר והמדינה" אח"כ נתקבל לאבד"ק בוועסטהאפן במחוז עלזאס, וכנראה להלן שהיה גם אבד"ק אייזנשטאט לזמן מסויים.

בפנקס הקהלה בוועסטהויבען: "יזכור אלקים את נשמת, הרב הגדול מו"ה אהרן משה יחזקאל בן מו"ה משה זצללה"ה מלבוב... והנהיג רבנותו בק"ק טריר והמדינה ובק"ק וועשטהויבין והמדינות והסמוכים קרוב לעשרים שנה... ליל ש"ק ז"ך מרחשון תע"ג"[4].

כנראה בסוף ימיו צירפו לו השם "משה יחזקאל[5]", כאשר העתקנו מפנקס הקהלה, וכאשר כן נזכר בהרבה מקומות[6].

הסכמת הג"ר אהרן לבוב אבד"ק טריער, וועסטהויבן ע"ס המגיד

הג"ר אהרן נשא פעמיים, מתחילה נשא לבתו של הגאון רבי יוסף שמואל אבד"ק פראנקפורט הנק' ר' שמואל חיים ישעי', ידוע להמחבר של "מסורת הש"ס", היא נפטרה בשנת ת"ס, ממנה[7] נולד לו ילדים, הנודע הם שני בנים גדולי הדור

א. הג"ר יהושע העשיל לבוב אבד"ק טריער ושוואבאך מח"ס פני לבנה (ירושלים תשע"ז)

ב. הג"ר יוסף לבוב אבד"ק טרעביטש הנ"ל אחר מות אשתו הראשונה נשאה בזוו"ש בשנת ת"ס להרבנית מ' בילא ע"ה בתו של הג"ר גבריאל עשקעלעס מקראקא אבד"ק ניקלסבורג, וממנה נולד לו עוד בן[8]:

ג. הג"ר משה לבוב אבד"ק לייפניק, ברלין, ופראנקפורט ואח"כ אבד"ק ניקלסבורג, הג"ר משה נפטר בניקלסבורג בליל ד' י"ז טבת שנת תקי"ח וכך חרות על מצבתו שם: פה נטמן / ה"ה הרב מדינה / מוהר"ר משה / לבוב בן הרב / הגדול מוהר"ר / אהרן זצ"ל מלבוב / יצאה נשמתו נגהי ד' / יוד זיין טבת תקי"ח ל' / ת' נ' צ' ב' ה'[9]

הג"ר אהרן לבוב זצ"ל אבד"ק טריער הנ"ל היה בנו של **הג"ר משה לבוב זצ"ל**, גם היה מגזע הגה"ק מהר"ם מפאדווא והגה"ק בעל שארית יוסף כאשר מצינו בניו מתיימרים להיות נין ונכד להגאונים הנ"ל.

הג"ר משה לבוב אבד"ק ניקלסבורג בשו"ת שב יעקב אהע"ז ס' ו', כתב "וסוף תשובו' **מורי זקני שארית יוסף** באורך"

גם אחיו הג"ר יהושע העשיל לבוב אבד"ק שוואבאך, בשו"ת ס' אור הישר סי' ל"ב "וכה"ג מצאתי בשו"ת **זקני הגאון בעל שא"י [שארית יוסף]** סל"א שהגאון מוה' דוד וואלצבורג"

"וכבר מצינו דוגמא לזה בסוף שו"ת רמ"א סי' מ"ח שכתב זקני הגאון מהר"ם מפאדווא להגאון רמ"א וז"ל"

"והובא ג"כ בשו"ת זקני בעל שארית יוסף סי' ע"ז וז"ל אבל לאסור אשה לבעלה"

"וכי גדולים הם משלשה עמודי עולם שכל בית ישראל נשען עליהם ומימיהם אנו שותים ה"ה הגאון מוה' משה לנדא **וזקני הגאון מוה' יוסף כהן בעל המחבר שו"ת שארית יוסף וגיסו הגאון מוה' משה איסלרש זצ"ל**"

ומעתה יוצא שבין הג"ר משה לבוב ובין אחיו הגדול ר' יהושע העשיל לבוב כתבו שהם נכדי השארית יוסף, מסתברא שהיה מצד אביהם, שהרי לשניהם הי' אם אחרת.

גם מש"כ הג"ר יהושע העשיל שהיה נכד המהר"ם מפאדווא, מסתברא גם שהיה מצד אביו, שהרי מצד אמו שהיתה בתו של הג"ר יוסף שמואל אבד"ק פראנקפורט הנ"ל, לא נודע שהי' נכד המהר"ם מפאדווא.

ומעתה יש לצדד שהג"ר אהרן לבוב אבי האחים הי' נכד המהר"ם מפאדווא והשארית יוסף.

אלו היה הפרטים שהיה ידועים עד לאחרונה,

---

1 אבני בית היוצר סימן י"ד

2 ראה בספר אבני בית היוצר, סימן י"ד.

3 ראה על הג"ר יוסף לבוב אבד"ק טרעביטש בארכיות בקובץ עלי זכרון 51, ב-י"ב, ומשם תדרשנו.

4 נעתק בס' אבני אש ח"ב, דוב בער וואכשטיין, עמ' 347.

5 השם "משה" היה רגילין לצרפו בימים ההם, הגם שהאב או האח היה השם משה, ואכמ"ל.

6 בנו הג"ר יהושע העשיל לבוב חתם באחת מחתימותיו "יושע העשיל בלאאמ"ו הרב המאור הגדול המנוח מוהר"ר אהרן מ"י זצלה"ה", ובפנקס הקהל בשוואבאך כתוב: "יזכור אלקים את נשמת מורנו ורבנו הגאון אב"ד מוהר"ר יושע העשיל בן הגאון מוהר"ר אהרן משה יחזקאל זצ"ל", וכמו כן על שער הספר פני לבנה [כת"י] מהג"ר יהושע העשיל לבוב, מובא שם אביו "אהרן משה יחזקאל".

7 ראה באריכות מה שכתבתי הוכחות לזה ב"אבוהי דשמואל" הנדפס בסוף ספר בחצר הלוי (לונדון תש"פ).

8 כאשר נחרת על מצבת בתו הרבנית מרת הענדל ע"ה אשת הג"ר גרשון פוליץ אב"ד ור"מ ניקלסבורג שנפטרה ביום א' כ"ב אלול שנת תקכ"ח ונטמנה שם: "האשה החשובה הרבנית מרת הענדיל בת הרב הגאון משה לבוב זצ"ל רב מדינה נין ונכד להגאון המפורסם החסיד רב מדינה מהור"ר גבריאל זצ"ל יתד הבינה עטרת תפארת לבעלה הגאון המאה"ג גרשון פוליץ אב"ד ור"מ דקהלתינו ומדינת מעהרין", [המצבה קיימת עד היום, ראה:D. Feuchtwang: Epitaphien Mährischer Landes- und Lokalrabbiner von Nikolsburg, in Kaufman Gedenkbuch pp. 380, Breslau, 1900].

וכן כתוב להדיא בשו"ת פני לבנה מהג"ר יהושע העשיל לבוב אב"ד טריער ושוואבאך בכת"י [שנדפס לאחרונה בירושלים תשע"ז] סי' ק"ב: "אדרבה נהירנא כד הוינא במיץ שהיתה שם אלמנה שנתאלמנה משלשה אנשים ונשאה הרביעי ולא היה שום פוצה פה ונודד כנף מלעכב הנשואין, וזה היה בזמן שאבי זקני חורצי הגאון המפורסם החסיד מוהר"ר גבריאל זצ"ל היה מרא דאתרא", הרי לנו שהג"ר גבריאל אבד"ק מיץ היה חמיו השני של אביו, ועל כן נקרא חורגו.

9 ראה מה שכתבתי עליו באריכות ב"אבוהי דשמואל" בספר בחצר הלוי (לונדון תש"פ)

כן היה בכל כותבי תולדות ויוחסין, מאז עד לאחרונה

לאחרונה נתגלה לנו יותר פרטים אשר שופך אור נוסף על שושלתם, על פי כת"י שנתגלה לאחרונה.

א. בשער הספר "פני לבנה" הנדפס לאחרונה, מונה וסופר המחבר הג"ר יהושע העשיל לבוב אבד"ק שוואבאך את יחוסו הרמה, וכתב שהיה "בן הרב המה"ג מוהר"ר אהרן משה יחזקאל זצ"ל שהיה אב"ד בק"ק טריר והמדינה ובק"ק וועשטהויבן והגלילות במדינות עלזוס יע"א בן המאור הגדול המופלג מוהר"ר משה זצ"ל בן הגאון המפורסם בדורו מוהר"ר מאיר זצ"ל שה' אב"ד ור"מ דק"ק לבוב יע"א"

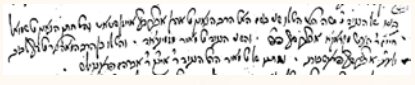
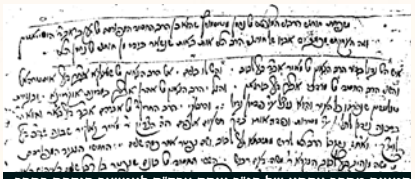
ולמדין מזה דבר חשוב, היינו זהות אביו של הג"ר משה לבוב זצ"ל, שהיה **הגאון רבי מאיר אבד"ק לבוב**, וזה מתאים עם הסכמת הג"ר אהרן לבוב זצ"ל אבד"ק טריער שהעתקנו לעיל שחתם "נאם אהרן במהור"ר משה ז"ל **בהגאון מהר"ם מלבוב** החונה בטריר והמדינה" והיינו שהגאון מהר"ם מלבוב, הוא הג"ר מאיר אבד"ק לבוב.

בשנים אחרונים זכינו שנתפרסם מגילת יוחסין עתיק "ספר יוחסין" הנדפס בספר כתבי הגר"י מהג"ר יצחק אבד"ק לעטשוב, השופך יותר אור על איזה הג"ר מאיר אבד"ק לבוב עולה, וזה הלשון שם:

"איש הי' גדול בדור הרב **הגאון מ' מאיר אב"ד דק' לבוב** והיו לו בנים א' הרב הגאון מ' שמעלקא אב"ד דק' אוסטרהא והשני הרב החסיד מ' מרדכי אב"ד דק"ק בורזאן, והג' הרה"ג מ' אהרן אב"ד במדינת אוקריינא .... והרביעי הרב החריף מ' אברהם אב"ד דק' באר ..... **החמישי הנגיד המפורסם מ' משה מנהיג דק' לבוב הנקרא ר' משה דעם רביש...** בנו של הנגיד מ' משה הנ"ל הי' לו שני בנים הא' **הרב הגאון מ' אהרן אב"ד דק' אייזן שטאט והי' חתן הגאון מ' שמואל חיים ר' ישעיש מקראקא אב"ד דק' פ"פ** והשני הנגיד מ' מאיר מזמיגראד והי' לו בן הרב המאה"ג ר"מ דק' דק' לבוב ולע"ע אב"ד דק' פרעשבורג, וחתנו של מ' מאיר ה"ה הנגיד ר' איצק ר' אברהם פרענקילש"

שער ספר פני לבנה מהג"ר יהושע העשיל לבוב משוואבאך

ויוצא מזה שהג"ר אהרן לבוב שהיה חתנו של הג"ר שמואל חיים ישעי'ס אבד"ק פפד"מ, היה בנו של הנגיד המפורסם מ' משה מנהיג דק' לבוב הנק' ר' משה דעם רבי'ש, בנו של

קטעים מספר יוחסין של הג"ר יצחק אבד"ק לעטשוב הנדפס בספר כתבי הגר"י (ירושלים תשס"ח)

הג"ר מאיר אבד"ק לבוב שהיה אבי משפחת ז"ק, שאחד מבניו היה הג"ר שמואל שמעלקא ז"ק אבד"ק אוסטרהא (חמיו של הגה"ק בעל סמיכת חכמים), והיינו שמשפחת לבוב הוא באמת משפחת ז"ק, ומשפחה אחד המה.

ואז יוצא שמה שמצינו בכמה ספרי יוחסין[10] שהג"ר מאיר ב"ר אברהם ז"ק אבד"ק לבוב מתייחס לרבינו יעקב בעל הטור שהיה בנו של רבינו אשר [ב"ר יחיאל] הרא"ש שהיה כידוע מצאצאי רבינו אליעזר ב"ר נתן הראב"ן, עולה גם על משפחת לבוב / לעמבערגער. וזה פרט חדש אשר לא היה ידועים.

ב. עוד כתב וגילה הג"ר יהושע העשיל לבוב זצ"ל בשער הספר הנ"ל, היחוס היחוס המדוייק של הג"ר אהרן לבוב זצ"ל אבד"ק טריער, וועסטהויבן עד הגאון בעל שארית יוסף ומהר"ם מפאדווא, שכתב על הג"ר משה לבוב אבי הג"ר אהרן זצ"ל: .

ומהור"ר משה הנ"ל היה **חתן הגאון מוהר"ר משה כהן זצ"ל שהיה אב"ד בק"ק לויצק והגליל יצ"ו נכד הגאון מוהר"ר יוסף כ"ץ זצ"ל אב"ד דק"ק קראקא יע"א בעל המחבר שו"ת שארית יוסף**, והגאון מוהר"ם כהן הנ"ל היה חתן הגאון מוהר"ר מאיר וואל זצ"ל אב"ד דק"ק בריסק דליטא בן הקציו הנגיד המפורסם בכל הארצות מוהר"ר שאול וואל זצ"ל בן הגאון מוהר"ר יהודא מפאדווה זצ"ל **בן הגאון מוהר"ר מאיר פאדווה בעל המחבר שו"ת מהר"ם פאדווה..**

ויוצא הסדר היוחסין שהג"ר משה לבוב היה חתנו של הג"ר משה הכהן אבד"ק לויצק בנו של ר' פסח ר' תנחום'ס מקראקא נכד הגה"ק בעל שארית יוסף[11].

אשת הג"ר משה הכהן אבד"ק לויצק היתה בתו של הג"ר מאיר וואהל אבד"ק ברייסק בן השר מפולין רבי שאול וואהל זצ"ל מבריסק דליטא, בן הג"ר שמואל יהודה קצנ"ב בן הגה"ק המהר"ם מפאדווא.

10 ראה לדוגמא במגילת יוחסין הנדפס בספר מים רבים (ווארשא תרנ"ט).

11 ראה מה שכתבתי בארוכה בקובץ ישורון ח', עמ' תתט"ז-תתי"ז

דרכי אבות

מנהגי ישראל עתיקים

שיר אמה זכר לחרבן/ ישוב מנהג המקילים בזה/ המנהג בירושלים/ כתיבה על הקיר 'ירושלים'/ ציור תבנית הכותל וביהמ"ק/ ניגון בכלי שיר בחתונות בירושלים

משחרב בית המקדש תקנו חכמים שבכל דבר שמחה יעשה זכר לחורבן הבית, לכן תקנו כשבונין בית וטח ביתו בטיט שישייר מקום פנוי אמה על אמה כנגד הפתח בלא סיד[1].

האידנא העולם מקילין שאין משיירין אמה על אמה וכתבו האחרונים שאינו נכון, ויש כתבו ליישב מנהג העולם שאינם מקפידין ע"ז[2].

יש שכתב שבעיה"ק ירושלים ת"ו אין המנהג לעשות כן' כי רואים החורבן בעינים[3]

מצינו עוד מנהגים שונים איך שהיו עושין הזכר לחורבן, כגון שהיו כותבים ע"ג הקיר נגד הפתח את המילה 'ירושלים', או שהיו מציירים או תולין תבנית הכותל המערבי או בית המקדש וכיוצ"ז שאר ענינים המזכירים חורבן ירושלים, אמנם לכתחילה אין לנהוג אלא כפי פשטות הגמ' והפוסקים[4].

נהגו בחתונות בירושלים שלא לנגן בכלי שיר ורק כלי אחד נהגו בזה והוא תופים[5]. אך בבר מצווה או בברית מילה המנהג לשמוע שירים בירושלים[6]. ואצל אחב"י הספרדים לא נתקבלה תקנה זו.

1 שו"ע סי' תק"ס סע' א'

2 עיין שע"ת סק"א מ"ב סק"ב, קשו"ע סימן קכ"ו ס"א, תורת חיים ס' תק"ס סק"ב, ומועד לכל חי סי' י' סקצ"ה.

ובספר מקור חיים (אות רכ"ה) כ' שהגה"ק בעל דברי חיים מצאנו זי"ע לא הקפיד כלל לעשות זכר לחורבן בביתו, וכשביקר אצלו הגה"ק רבי הלל מקאלאמייא וכבדהו לאכול השיב ר' הלל שאינו רוצה לטעום משם שהבית כולא מסויד ואין מקום פנוי לזכרון חורבן בית מקדשינו, ואז צוה הדברי חיים שיביאו לו סולם ובעצמו עלה עליה ובקרדום גרר ושבר הסיד והטיט עד האבנים כדת וכהלכה, והעיר שם המקור חיים דאף שהיה מקום לחפש היתרים ופטורים בכל זאת לא רצה להקל ועשה לפנים משורת הדין בכדי שאחרים ילמדו ממנו, ובשו"ת קנין תורה ח"א סימן קי"ז מוכיח מסיפור זה שאדרבא אינו צריך לעשות זכר לחורבן, דכיון שלא עשה הדברי חיים זכר עד שהעיר לו רבי הלל ע"ז סימן שדעת הדברי חיים שאינו צריך לעשות ורק לכבוד האי גאון קלף הכותל, אך לא יצא בזה חובת ביאור דלמה באמת הקיל הדברי חיים בתקנה זו שמובא להלכה בשו"ע, ובספר רבינו הקדוש מצאנו ח"ג הביא שהד"ח הסביר שעפ"י דין פטור מלעשות אמה על אמה שהבית אינו שלו אכן כיון שהעירו לו לכן תיקנו, ועכ"פ אין מקרא יוצא מידי פשוטו ושמוכח מזה שחייבים להשאיר אמה על אמה כדין (נטעי גבריאל).

3 כן הביא בנטעי גבריאל שמקובל באנשי ירושלים בשם הגאון בעל לב העברי ז"ל, ומרומז במדרש תלפיות ערך בנין כשבונה בחו"ל ישייר בו אמה על אמה, ובחידושי אגדות מהרש"א ב"ב (דף ס:) כ' וז"ל גם מטעם זה ישייר אותה אמה כאלו אין לו קנין בחו"ל ואין דעתו להיות תושב רק דרך גירות עכ"ל, ומרומז בדבריו ג"כ שעיקר הענין לשייר אמה הוא בחו"ל.

4 בשד"ח אס"ד מערכת ז' אות י"ב שראה בעיר גדולה שכותבים במקום שמיועד לזכר לחרבן שיר חרוזי זכר לחורבן, ובשו"ת קנין תורה ח"א סי' קי"ז שראה בביתו של אבדק"ק שאמלאי זצ"ל תיבת ירושלים ע"ג הפתח, ובס' הבית שם הערה ט"ז מביא בשם ס' אמרי פנחס אות תשט"ז שאחד ביקר אצל הרה"ק ר"פ מקורין זי"ע וראה חלון אחד קטן יותר משאר חלונות ותמה ע"ז והשיב לו הרה"ק הנ"ל שעשה זאת בכוונה לזכר לחורבן ועדיף מאמה על אמה שהוא לזכרון תמיד, וכן היו קיימים מנהגים לצייר תבנית הכותל המערבי או שמשחירים ומציירים צדקיהו המלך, והסבר מנהגים אלו הוא עפ"י מש"כ בערוה"ש שם כיון שרגילים שזהו ההיכר לחורבן מה לנו אם כה ואם כה.

5 עיין בשו"ת שלמת חיים ס' תתפט' וז"ל כבר כתבתי שהגאון בעל אמרי בינה גזר ע"ז זצללה"ה שאמר דבריסק ושמעתי ממרנא הגאון בוודאי בירושלם ראוי עכ"פ והביא מהא דשבת קיא' וכו' יע"ש, והרי החורבן בה"מ לעינינו ועיין עוד בספר ישא יוסף ח"א ס' קב'.

6 עיין בישא יוסף שם וז"ל, וזאת למודעי כי שמעתי כמ"ם ממרן שמנהג זה הוא רק בשמחת חתן וכלה ואין מנהג לאסור תזמורת בשום שמחה אחרת.

משפחת עלאוויטש

מאמר חשוב מאת אורחנו הדגול החוקר הרב יוסף אליקים אורטענער שליט"א בהיותו במשפחת הרה"צ ר' משה אלי' עלאוויטש זצ"ל מזבארוב נ"כ הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע

הרה"ק ר' פנחס אלימלך עלאוויטש מזבארוב

אחת מהמשפחות המיוחסות מנכדי רביה"ק רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע היא משפחת עלאוויטש - רייך מזבארוב. ראש המשפחה היה **הרה"ק ר' פנחס אלימלך עלאוויטש זצוק"ל** מזבארוב בן הרבנית מרת מירישי בתה של הרבי ר' אלימלך זי"ע. הוא נקרא פינחס על שם הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע ואלימלך נקרא על שם זקינו הרה"ק רבי ר' אלימלך זי"ע.

בספר בית אלימלך להרה"צ ר' חיים דוב ווייסבערג שליט"א מביא ששמע מהרה"צ מו"ה אלעזר אליעזר ליפא גארטנהויז זצ"ל אב"ד פראכניק, המעשה כך היה, שכשנולד הרה"ק ר' פינחס אלימלך בא הרבי ר אלימלך עם עוד יהודי זקן להצדיקת מרת מירישי, והרבי ר אלימלך כבר היה לאחר פטירתו ובקש היהודי הזקן מהצדיקת מירישי ע"ה שתקרא את בנה הנולד לה פינחס על שמו ואמרה לו הצדקת מירישי שהיא רוצה לקרות את שם בנה הנולד לה אלימלך על שם אביה הרבי ר' אלימלך, ויאמר לה האיש הזקן שתקרא לו שני שמות פינחס על שמו ואלימלך על שם אביה ונענע הרבי ר' אלימלך בראשו לאות הסכמה שתתן את ב' השמות, ותשאל הצדיקת מירישי ע"ה את האיש הזקן מי הוא שהיא רוצה לדעת את שם מי הוא נותנת, ויאמר לה שהיא הרה"ק ר פנחס מקאריץ זי"ע, ומשום כך קראה את בנה הנולד פינחס אלימלך על שם הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ועל שם אביה הרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע

הרה"ק ר' אלעזר אליעזר ליפא עלאוויטש מזבארוב

אחד מבני הרה"ק ר' פנחס אלימלך עלאוויטש זצוק"ל היה הרה"ק ר' אלעזר אליעזר ליפא עלאוויטש זצוק"ל מזבארוב. נולד בשנת תקע"ג ונקרא ע"ש הקדושים רבי אלעזר ורבי אליעזר ליפא בניו של הרבי ר' אלימלך זי"ע. כשהגיע לפרקו נישא את הרבנית הצדקנית מרת ביילא בריינדל, וכפי אשר מקובל היא היתה מיוצ"ח של הבעש"ט הק'. אחרי פטירת מרת ביילא בריינדל בדמי ימיה, נישא לזוו"ש מרת איידל רוזא ממשפחת ראפאפארט מבארדיוב. ר' אלעזר אליעזר ליפא נלב"ע ביום כ"ד אדר ראשון תרכ"ז ומנ"כ בזבארוב, וזה נוסח מצבתו: "פ"נ/ החסיד בוצינא קדישא/ **מו"ה אלעזר אליעזר ליפא** ז"ל/ בהרב הצדיק הקדוש וכו'/ מו"ה פנחס אלימלך ז"ל/ נין ונכד לאדמו"ר הקדוש/ בעהמח"ס נועם אלימלך/ צזל"הה זי"ע של"ח כז' אדר/ ראשון תרכ"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.".

מצבת ר' אליעזר ליפא עלאוויטש

הרה"צ ר' משה אלי' עלאוויטש מזבארוב

אחד מבניו מזוו"ר של הרה"צ ר' אלעזר אליעזר ליפא היה הרה"צ ר' משה אלי' עלאוויטש זצ"ל מזבארוב. הוא נשא להאשה הצדקנית מרת יארא לבית ליטוואק מעיר רימינוב, וכפי המקובל היא היתה בתה של רבי אלימלך מרימינוב זצ"ל בן הרה"ק רבי אליעזר ליפא מחמעלניק זי"ע בן הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע (אמנם דבר זה מעניין שיהי' להם שם משפחה כזה). נודע מכמה בנים ובנות: א] מו"ה פנחס אלימלך רייך מקליינוואדיין (חמיו של הגה"צ ר' יקותיאל יהודא גרינוואלד אב"ד יארע בזוו"ש, וחתן הגה"צ ר' יודא ווינגארטען חמיו של הרה"ק מטאהש זצוק"ל), ב] מו"ה זאב עלאוויטש מבארדיוב, נולד ביום י"ג סיון שנת תרי"ד, ג] בילא בריינדל, נולדה כ"ט אלול שנת תרט"ז, ד] אלעזר אליעזר ליפא, כנראה נולד ביום י"ד תשרי שנת תר"ל.

ספר בית אלימלך להרה"צ ר' חיים דוב ווייסבערג שליט"א אות עט' כתב וזל"ש **"שמעתי מפי ש"ב הרה"ג מוהר"ר אלעזר אליעזר ליפא גארטנהויז זצ"ל אב"ד פראכניק, וזקנו הרה"צ מוהר"ר יהושע אב"ד פראכניק היה אחיו של מוהר"ר משה אליהו, ואמר לי שאא"ז הרה"ק מוהר"ר משה אליהו היה איש קדוש מאוד, ועוד זוכר שבביתם היו מזכירים את שמו ביראה בהערצה גדולה מרוב קדושתו, והרבה היו מספרים ומדברים מרוב קדושתו ועבודתו"**. ושם באות פ' כתב, **"ושמעתי מדו"ז הצדיקת מרת מינדל ע"ה וכו' חמותו של הרה"צ כ"ק אדמו"ר מטאהש (שליט"א) זצוק"ל, שכשנח נפשיה דזקני הרה"ק מוהר"ר משה אליהו זצ"ל היתה זוגתו הצדיקת מרת יארא ע"ה לוקחת פתקאות מהחסידים, שהיתה צדיקת גדולה"**.

והנה מש"כ הנ"ל, שכשנח נפשיה של רבי משה אלי' היתה זוגתו הצדיקת מרת יארא לוקחת פתקאות וכו', ובהכרח חיתה אחרי פטירת בעלה, דבר זה לא נכון, שהרי מרישומי העיר זבארוב יצא שנפטרה כעשרים שנה לפני בעלה! לפי רישומי העיר, נלב"ע מרת יארא ע"ה ביום י"ד תשרי שנת תר"ל בת ארבעים שנה ומנ"כ בזבארוב, וכנראה מתה בעת לידת בנה אלעזר אליעזר ליפא.

ועוד יש להוסיף, לאחרונה נתגלה שנשא רבי משה אלי' אשה בזוו"ש, את מרת טאבא לבית שפירא מדוקלא,

ומזיווג זה נולד לו עוד כמה ילדים: א] חיים נולד ביום י"ד תמוז תרל"ו, ב] דבורה שפרה הנולדה בשנת תרמ"ג, ג] מרת פיגא רבקה אשת ר' נתן רייך מקאשוי נולדה בשנת תרמ"ה ונלב"ע ביום ג' אייר שנת תש"א ומנ"כ בקאשוי, על מצבתה נחרתה: אלון בכות/ האשה החשובה/ מרת **פיגא רבקה** ע"ה/ בת הרב החסיד מו"ה **משה אלי'** ז"ל/ אשת ר' נתן רייך נ"י/ נכדת הה"ק מוהר"ר אלימלך זצלה"ה/ בכל עוז בטחה בהשם/ וכפה פרשה לעניים/ נפטרה ח"י למב"י ג' אייר תש"א לפ"ק/ ת.נ.צ.ב.ה. ד] אסתר פריידל נולדה ביום י"ד כסלו שנת תרמ"ח.

מצבת מרת פיגא רבקה בת ר' משה אלי'

יום פטירת רבי משה אלי' עדיין לא נודע, וככל הנראה נטמן בהעיר זבארוב. זוגתו השני' מרת טאבא נלב"ע ביום ט"ז כסלו שנת תרפ"ה ומנ"כ בקאשוי, וזה נוסח מצבתה: פ"נ/ האשה הצנועה מרת/ טאבא/ אשת הרבני היחסן כ"ה משה אלי' ז"ל/ נכד הה"צ הקדוש רבינו אלימלך מליזענסק זי"ע/ נפטרה והולכה לעולמה ט"ז כסלו תרפ"ה לפ"ק

מצבת מרת טאבא אשת הרה"צ ר' משה אלי' בזוו"ש

בניו אחריו הרבנות, אך ורק יקבלו נכד מרבו הרה"ק מצאנז שפקע שמיא כגדול בתורה, וזה יהיה בתוך שלושים יום לפטירתו, ונתנו עיניו על רבינו שהיה מפורסם כ'סיני ועוקר הרים', וכליל המעלות, איש האשכולות, ופה מפיק מרגליות, ונתקבל פה אחד לרבם לשרות בקודש, להנהיג העיר כיד ה' הטובה עליו.

והרבנות בעיר זמיגרוד היה כרוך עם סיפור נפלא שאירה עוד עשרים שנים מקודם בהיות רבינו נער צעיר, שביקר יחד עם אביו בעיר זמיגרוד והשתתפו שם אצל מסיבת מצוה, ואביו חילק לחיים, וכשנתן לחיים לבנו הצעיר סיני, אמר, קח משקה, הרב מזמיגרוד!, היה שם חסיד בשם ר' פנחס אייזנבערג ורצה לתקן הדברים, אמר לו הרה"ק מגורליץ, אל תגיה דברי!, ע"כ כשהציע הרבנות לרבינו, ראה מעשה ונזכר הלכה ושמח שהרבנות הוא בהסכמות אביו הק'.

כאמור, היה מפורסם כאיש קדוש וחריף עצום, לימודו היתה בקדושה טהרה, ביראה וברתת, רגיל היה לומר: חז"ל בירושלמי (שקלים פ"ב) אומרים: רב גידל אמר, האומר שמועה בשם אומרה יראה בעל שמועה כאילו עומד לנגדו, דהיינו שצריך האדם לפחד ליראה בהבנותו מי זה העומד כנגדו, תנא או אמורא שקדושתם אין לנו שום השגה, ואיך לא ירעד האדם בידעו זאת.

דרכי העבודה היתה בפרישות יתירה, נהג להרבות בטבילת מקוה בכל עת ועידן ואף באמצע הלילה עד שהבלן הכריח להניח המקוה פתוח בלילה שאל יטרד אותו משנתו, תפילותיו היתה בהשתפכות הנפש, וכל השומע התעורר שהלהיב כל סביביו, עד שכולם נגררו אחרי ההתלהבות. וכן היה נודע בדורו כהמגיד בחסד עליון בה' הידוע, דרשותיו הנעימות היו מפורסמים ורבים השיב מעוון, וכבשו לב כל שומעיו, וירדו לחדרי בטן, כתב חידושיו עלי נייר לאלפי דפים דברים נפלאים שעדיין לא ראו לאור הדפוס, (חלק אחד מכתביו המה באמצע העריכה ובעזהשי"ת יוצא לאור עולם בקרב הימים ע"י כ"ק אדמו"ר מצאנז סטעטן איילענד שליט"א, נכד המחבר) והיה מהמעתיקי שמועה, בור סיד שאינה מאבד טיפה וכתבם בספר "חמדה גנוזה" שיצא לעור עולם בשנת תשנ"ח לפ"ק,

הנהיג קהילתו ביד רמה, וקיים 'לא תגורו מפני איש' ולא פחד כלל. שמענו מאת בתו הרבה"צ מגריבוב ע"ה שספרה שהמנהג היה לרבינו בימי חנוכה שהיה משחק על הילדים דקהילתו משחק דריידל, ואספו כל הילדים מכל בני העיר, הן בני עשירים והן הבני העניים, וכמובן שבני העשירים היה להם יותר מעות מבני העניים ונתגאו בזה, ורבינו שראה מעשיהם לא ישר בעיניו, שיחק עם הילדים באופן שבני העשירים יאבדו המעות, ואחר שלא היה להם והצריכו לשלם ולא היה להם, צווה רבינו שבמקומם יקחו אחד מהכפתורים שבבגדיהם וזה יהי במקום המטבע, וככה שחק עד שהצריכו לנתק כל הכפתורים שהיה להם, והצריכו לילך הביתה בעת שהצריכו לתפוס המכנסים שלהם שלא יפלו, ואז לימדו שלא להתגאה על בני העניים.

אבל לאידך גיסא, היה רך כקנה, ומסר נפשו בעל כל מי הנצריך לעזר, ומדותיו בצדקה היה ע"ד צאנז שממש לא הניח לעצמו מאומה, שמענו מבתו הרבה"צ בגריבוב ע"ה שהיה תקופה שראו אצלו שהרבה בצדקה באופן מבהיל, ולא הבינו מה אירה כאן, מהיכן יש לו כ"כ מעות לחלק, אח"כ נתוודע הדבר שקנה לאטערי וזכה בסכום גדול, וחלק הכל לצדקה, ולא הניח לעצמו כלום לזמן מאוחר.

רבים נהנו ממנו עצה ותושיע, ופעל ישועות בקרב הארץ, וראו בו רוח הקודש באופן מבהיל, מספרים בעת שנסע להחתונה של בנו הרה"ק רבי דוד שהיה בסוסנובצא, וקבצו יחד הרבה מחסידיו ונסעו עם רבינו על המסילות הברזל להחתונה, באמצע הנסיעה, אמר רבינו להמשב"ק שימחול לילך לכל העגלות של הרכב, ויאמר לכל החסידים שיבואו מיד אצלו, להעגלה שבו ישב שרבינו, וכן עשו, ולא עבר זמן רב, והמסולות הברזל נפגע, והי' הרוגים ונפצעים רבים, והעגלה היחידה שלא נפגע כלל, הי' עגלה של רבינו, ובזה הציל את אנ"ש ממות לחיים, והיה לפלא

ועוד מספרים, שבשבת הראשונה שבא רבינו לגור בעיר קראקא, וקבצו הרבה חסידים להתפלל עמו, וגם בא אחד מחסידיו ושמו ר' שמחה פינקלשטיין מסאסנאוויץ, והיה לו בן יחיד כבן ארבעה עשר שנים של"ע לא דיבר כלל, ולפלא צווה רבינו להגבאי שיתן עליה לתורה לבחור זה, וכולם השתוממו על ציווי זה, האם רוצה רבינו לבייש בחור ללא עוון בכפו, אבל היות שהיה זה רצון רבינו, סברו וקבלו, וקראו את הבחור הלז לעלות לתורה, ובביהמ"ד עמדו לראות מה יהי' הסוף, הבחור עלה לתורה, והתחיל לומר הברכה בלי גמגום, ומאז התחיל לדבר כאחד אדם, ותוהם כל העיר.

כמה שנים קודם מלחמת העולם הראשונה עבר לגור בעיר קראקא, שהיה איש חולה והצריך לגור בסביבות הרופאים הגדולים בעיר גדולה, מיד יסד ביהמ"ד וכן היה לו שם ישיבה להרביץ תורה לבחורי חמד, ונעשה שם קבוצה גדולה של חסידי זמיגרוד, ונתפרסם עוד יותר בגודל צדקתו וכאחד מגדולי צדיקי הדור.

כפרוץ המלחמת העולם השני' ברח על דרך לעמבערג ושם בכפר הסמוכה בובריקא, מתה עליו אשתו הרבה"צ רחמה, ושם מנח"כ. והמשיך בלעמבערג בעבודתו הקדושה למשך זמן כשהוא מסובב עם כמה מבניו ונכדיו, ולמד שם בהתמדה, ואתו עמו למד בחברותה נכדו חביבו ויקירו נפתלי [ה"ה כ"ק אדמו"ר מר"ן מצאנז זצוק"ל מייסד מכון יוחסין] ואף זכה לכתוב שם הרבה חדו"ת מזקינו, ובאותה הזמנים התבטא רבינו על נכדו זה בראותו התמדתו בלתי רגיל בתורה יומם ולילה, באמרו: "ער לערנט ווי דער רוח וואלט עם געכאפט" והעידו שאר הנכדים שהנכד 'נפתלי' למד בערך י"ח שעות בכל יום.

פטירתו: ביום כ"ג לחודש סיון נגלו משם ע"י חיילי רוסיא לבוא לסיביר, ובהיותם ביערות גליל "אמסק" החזיר נשמתו ליוצרו, ולפלא מצאו שם בהיער בד לבן, שהשתמשו בו כמו תכריכים, וכן מצאו שם בקבוק עם נייר, חפרו קבר, והניחו שם גופו הטהור, וכתבו על הנייר שמו הק' והניחו בהבקבוק ותקע אותו בתוך האדמה למען יעמוד ימים רבים. עד שיעמוד לתחי' בביאת משיח צדקינו בב"א.

מדברי תורתו: למה אין אנו אומרים בכל יום גם אני מאמין באמונה שלימה שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד וגם זו לטובה', הלא זה הוא בגלות מעיקרי היסודות להחזיק עצמינו בעבודת השי"ת, תשובה לדבר הוא, שאם היינו אומרים כן יהיה נראה כמו שאנו מסכימים שיהיה חסדים נסתרים אשר באים על ידי יסורים וחביבים עלינו היסורים של בית ישראל ח"ו, ובאמת אנו רוצים שיהיה לישראל רק חסדים מתחילה ועד סוף ובזה יש לפרש הברכה הגומל חסדים טובים לעמו ישראל' חסדים שהמה טובים ולא חסדים שבאים על ידי צרות ודינים ח"ו

קברי אבות

מצבות מספרות

הרב דובעריש וויבער

ט"ו

און משך פון אונזער סעריע פון "קברי אבות - מצבות מספרות" האבן מיר אהער געבראכט אין קורצען פילע ערליי דוגמאות וואס מען קען זיך אלץ לערנען פון די מצבות, צו עס איז ביאגראפיע היסטארישע פרטים אויף דער נקבר, צו איז דער יחוס פון דעם נקבר, הגם עס האט באמת נישט קיין שיעור, ווייל עס איז דא פיל אזעלכע דוגמאות אין די אלטע טויזענטער און טויזענטער שטיינער וואס זענען נאך פארבליבן אין דער אלטער היים, וועלן מיר פרובירן כסדר צו ברענגן נאך אזעלכע דוגמאות.

שפאצירנדיג אין א אלטען בית העלמין און סלאוואקיע, אין די שטעטל טשעטשאוויץ, באגעגנען מיר מצבות וואס דערציילן אונז אסאך אינטערסאנטע היסטארישע אומווויסענדיגע פרטים.

מיר טרעפן א מצבה פון אן ערליכע יוד א בעל הבית אין טשעטשאוויץ וואס ליינט זיך אזוי:

פ"נ

שוע ונכבד וירא שמים

לבית ד' שקד בלי עצלתים

מיגיע כפו אכל כל הימים

הלך לעולמו **בן מאה שנים**

בנעריו משמש רבן דכל

ישראל מהר"ם ט"ב זצ"ל

כ"ה שלמה בכ"ה

מרדכי ז"ל נפטר ד' חשון

תרנ"ד ל'

ת' נ' צ' ב' ה'

צוויי באזונדערע באמערקנסווערטע פרטים שטייען דא, איינס, א זעלטענע עלטער, א הונדערט יעריגע איד, צווייטנס, אז אין די יונגע יארן האט ער משמש געווען דעם רבן של ישראל "מהר"ם ט"ב" זצ"ל.

ווער איז דער רבן של ישראל "מהר"ם ט"ב"?

דאס איז נישט קיין אנדערע ווי די הייליגען ישמח משה זי"ע, וואס ביז די ערשטע באנד דעם ספר ישמח משה איז ארויסגעקומען אין יאהר שנת תר"ט האט מען איהם געפונען מהר"ם ט"ב, דאס איז די ראשי תיבות פון מהר"ר משה

1. מצבה פון רבי שלמה פון טשעטשאוויץ

טייטלבוים, מיר טרעפען אסאך פלעצער ווי ער ווערט אזוי אנגערופן, לדוגמא אויף די מצבה פון די איינקל פון דעם בעל ישמח משה וואס איז נאך נפטר געווארן בחייו פון דעם זיידען, דאס הייסט די יונגע רביצין פון הרה"ק בעל דברי יחזקאל פון שינאווא הרבנית מ' טאבא בילא ע"ה, איז אזוי פארצייכענט זיין משפחה נאמען:

פ"נ / שמן זית / אשה רכה בשנים / צנועה וחסידה במעש' / אשת חיל עטרת בעלה מרת / טאבא בילא בת הרב הגאו' הצדי' / בוצינא קדישא המפורסים מו"ה / ארי' ליב נ"י אבד"ק וישניצא יוצא / חותר מגזע קדוש ה' מכובד **נין ונכד / לאותו צדיק הגאון הקדו' מ' משה ט"ב נ"י** נפט' א' דר"ח אלול תקצ"ט תנצב"ה

אויך אין פילע ספרים ווי ער ווערט דערמאנט, אפילו יאהרן שפעטער נאכדעם וואס איז עס איז שוין געווען באקאנט דעם ספר ישמח משה, ווערט ער נאך אלץ אנגערופן אזוי, לדוגמא אין ספר קרבן העני (לבוב תרמ"ב) ברענגט אסאך דברי תורה פון זיין נאמען ברענגט ער איהם כסדר "ובזה פי' הגאון הקדוש **מוהר"מ ט"ב** מאוהעל".

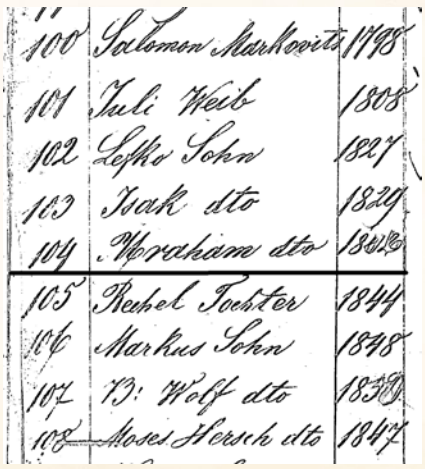
אין ספר דברי גאונים (סיגעט תרע"א) כלל כ"א "שוב נדפס כעת שו"ת השיב משה מהרב הגאון **מהר"ם ט"ב** אב"ד דק"ק אוהעל".

ווער איז דער משמש פון הייליגן ישמח משה, **ר' שלמה פון טשעטשאוויץ**, וואס האט משמש געווען דעם ישמח משה אין די יונגע יאהרן?, זיין נאמען איז געווען ר' שלמה מארקאוויטש ז"ל, געבוירען אין תקנ"ד, דאס איז לויט די מצבה אז ער איז געווען 100 יאהר בשעת זיין פטירה בשנת תרנ"ד, אבער לויט זיין טויטשיין אין טשעטשעוויץ איז ער געווען 107 יאהר, קומט אויס לויט דעם, איז ער געבוירען נאך פריער אין תקמ"ז.

ווי געזאגט, האט ר' שלמה שטארק מאריך ימים געווען, ער מיט זיין פרוי מ' בלומא ע"ה, האט אויף געשטעלט א פארצווייגטע משפחה און טשעטשאוויץ, פון זיינע זון איז באקאנט **"הרבני המופלג הנגיד הקציו" ר' יעקב מארקאוויטש פון טשעטשאוויץ**, וואס איז נפטר געווארן אלט 72 יאהר א' אייר שנת תרנ"ט, ער מיט זיין פרוי האבן אויפגעשטעלט א שיין משפחה דארט, איין זון איז געווען ר' אלחנן מארקאוויטש ז"ל פון טשעטשאוויץ (א איידעם פון רבי שלמה זלמן גרין א זון פון הגה"ק רבי עזריאל גרין אבד"ק מונקאטש), א טאכטער **מ' מרים ע"ה** די אלמנה פון ר' פנחס קארפונקל, דערנאך חתונה געהאט צו הרבני הנגיד המופלג בתורה ר' יואב קארניצער ז"ל פון סערענטש (אור אייניקל פון מרן החתם סופר זצ"ל), נאך א טאכטער מ' שרה ע"ה די פרוי פון דעם ת"ח און צדיק ר' משה ריניטץ פון טשעטשאוויץ, א זון פון הג"ר יוסף שלמה ריניטץ אבד"ק ספרדים אין מישקאלץ.

נאך א זון פון רבי שלמה דער משמש בקודש פונעם בעל ישמח משה, **הרבני הנגיד מו"ה ר' יצחק מארקאוויטש ז"ל פון טשעטשאוויץ**, נפטר געווארן אלט 68 יאהר, ט"ז אדר תרפ"ב, פון זיינע קינדער, ר' ליב מארקאוויטש הי"ד פון טשעטשאוויץ, ר' ישעי' מארקאוויטש ז"ל (נפטר געווארן כ' טבת תר"פ) ר' אברהם מארקאוויטש ז"ל, א איידעם ר' יחיאל מיכל הכהן קליינמאן פון טשעטשאוויץ

עס איז אינטערסאנט צו באטאנען אז אין א סענסוס (ציילונג) פון טשעטשאוויץ, ווי עס ווערט אויסגערעכנט ר' שלמה'ס קינדער, ווערט אויך דערמאנט א זון מיט'ן נאמען "מהרם" וואס איז געבוירען תר"ב, ווער ווייסט צו הייסט ער נישט נאך זיין רבי'ן דער בעל ישמח משה וואס איז נסתלק געווארן נישט לאנג פארדעם, אין כ"ח תמוז תר"א, און האט איינגעשריבן צו רופען די נאמען פון די קינד על שמו פון זיין רבי'ן "מהר"ם" ט"ב.

100	Salomon Markovits	1798
101	Juli Weib	1808
102	Lefko Sohn	1827
103	Isak dto	1829
104	Moraham dto	1832
105	Rechel Tochter	1844
106	Markus Sohn	1848
107	Dr. Wolf dto	1850
108	Moses Hersch dto	1847

די סענסוס (ציילונג) פון טשעטשאוויץ ווי צוישען די קינדער פון ר' שלמה מארקאוויטש איז "מהראם".

הנשיך דרשת זיכרון

ונמצא שכל אחד מהם נוטל מחצה מ-תר"כ, והוא ש"י. וזהו שאמרו, "עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל **לכל צדיק וצדיק** ש"י עולמות", דהיינו לכל אחד משני הצדיקים הללו, הלומד והמחזיק, ניתן חלקו בשכר השלם.

פתחתי בדבריו של הגאון הגדול בעל 'כנסת יחזקאל', אשר כיהן פאר ברבנות בעיר דעטרויט, מפני שיש בדבר זה חשיבות יתירה לענייננו. שכן דבר זה הביא בהקדמת ספרו, ואמרו בסעודה שלישית דפרשת בלק, בעיר סאמארקאנד, בימי המלחמה. ושם, בעיר סאמארקאנד, קבע הרב גרובנער חברותא עם אא"ז כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, ויחד עסקו בתורה בעמל וביגיעה, עד שזכו ללמוד **אלף ומאתים דפי גמרא**, ובכללם מסכתות חמורות שבש"ס.

ויש להמליץ על רבינו זצוק"ל, כי כל ימי חלדו בקדושה ובטהרה היה כליל משני הכתרים גם יחד, כתרו של יששכר וכתרו של זבולון. מחד גיסא היה הוא גופיה מן היושבים לפני ה' ועוסקים בתורתו בעמל וביגיעה, בשקידה עצומה ובחשק נמרץ. ומאידך גיסא פרש כנפיו להחזיק ידי עמלי תורה, להעמידם ולסעדם, להיות להם למשען ולאחיסמך. וגם זכה להקים בית גדול שמגדלין בו תורה ויראת שמים, בנין וחתנין רבנן, הממשיכים ברוב גאון ועוז מסורתינו הק', שקיבל מאבותיו הקדושים, לשם ולתהלה ולתפארת. ועל כן נאה לומר עליו שזכה לש"י עולמות, ואף לכל תר"כ עולמות, מתוך צירוף שני החלקים יחד, חלק יששכר וחלק זבולון.

צדיק מה פעל

אפשר לומר עוד כוונה בדברי המשנה. הנה עומדים אנו עתה ביומא דהילולא קדישא החמישי של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, וככל שנה ושנה, זהו הזמן הראוי להתבונן במה שזכינו כשהיה עמנו, בבחינת "צדיק מה פעל", ומה עלינו ליטול ממנו להבא, בבחינת "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים".

אמנם שנה זו אינה בבחינת עוד יומא דהילולא בלבד, אלא בשנה זו נתגלה מפעלו הגדול של רבינו זצ"ל, הלא הוא ספרו הגדול והנפלא '**אוצר שיטה מקובצת**' על מסכת גיטין, שהיה טמון וגנוז כמעט שבעים שנה, ועתה זכינו שיצא לאור עולם, להאיר עיני לומדי תורה ועמלי סוגיותי'.

בראש הספר נדפס מאמר 'תרעא זעירא', שנכתב על ידי בני רבינו זצ"ל, יבלחט"א כ"ק מרנן האדמו"רים שליט"א, ושם כתבו בזה הלשון: "הנה אאמו"ר רבינו זצ"ל ראה ג' עולמות, ראה עולם בישובו, עולם בחורבנו, עולם בבניינו". וציינו בזה לדברי המדרש תנחומא (פרשת נח, סימן ה'), שלכן נאמר 'נח' שלשה פעמים בפסוק, שהוא היה מאלו שראו שלשה עולמות: עולם בישובו, בחורבנו, וחזר וראהו בישובו.

ולפי דברי המדרש אפשר לומר, שזהו כוונת כפל הלשון "צדיק וצדיק" בהמשנה, דקאי על צדיק אשר במשך ימי חייו נתהפך עליו עולמו, וראה חורבן ותקומה, חושך ואור, גלות וגאולה; וזכה לראות כמה עולמות, עולם שהיה ועולם שנתחדש אחריו. וצדיק כזה, שהיה צדיק בכמה עולמות, והעומד במעבר שבין עולם לעולם, ואינו מסתפק בכך שניצול מן החורבן, אלא נעשה שותף בבנינו של העולם המחודש, להחיות את אשר נחרב ולהעמידו מחדש על מכונו, יש לו שייכות מיוחדת להבטחת הכתוב: "להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא".

ועל פי זה יובן גם מה שנקבע מאמר זה בסיום המשניות בשם רבי יהושע בן לוי דוקא. שהרי רבי יהושע בן לוי היה אותו צדיק אשר עמד בפרשת דרכים שבין עולם התנאים לעולם האמוראים. מחד גיסא היה תלמידו של רבינו הקדוש, מסדר המשנה, וינק מן העולם הגדול של התנאים, ומאידך גיסא כבר נמנה הוא בין ראשוני האמוראים, ונעשה מן המעבירים את מסורת התורה לדור שלאחריו. נמצא שרבי יהושע בן לוי עצמו היה בבחינת צדיק הרואה כמה עולמות: עולם התנאים ועולם האמוראים. ועל כן נאה ויאה שמאמר זה נאמר על ידו, ללמדנו כי צדיק העומד בין עולם לעולם, ונושא בקרבו את קדושת העולם שעבר וממשיכה אל העולם הנבנה אחריו, הוא הזוכה לבחינה זו של "ש"י עולמות", בבחינת "להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא".

וזהו ממש ענינו של רבינו זצ"ל, אשר נתקיים בו שראה "עולם בישובו, עולם בחורבנו, עולם בבנינו". הוא היה לנו החוליא המקשרת לדורות שלפנינו, לדורות קדושי עליון וצדיקי אמת. הוא אשר מסר לנו את ההמשך הישיר ממרן קודש הקדשים בעל 'דברי חיים' מצאנז זי"ע.

רבינו נתגדל בצילם של זקניו הקדושים ממשיכי דרכו, והיה מוקף בצדיקים וקדושים שעוד זכרו את מרן ה'דברי חיים' ואת בניו הקדושים. וממנו קיבלנו מסורת חיה ונאמנה, מה שראו עיניו ומה ששמעו אזניו אצל אבותיו הקדושים, אביו מרן הגה"ק רבי ברוך זי"ע הי"ד, זקנו מרן הגה"ק רבי מרדכי זאב זי"ע הי"ד, ואבי זקנו מרן הגה"ק רבי ארי' לייבוש זי"ע, אשר מילאו מקום אבותיהם ברבנות צאנז, והיו נטועים באותו שורש קדוש ונורא.

תורה שלמד באף היא שיעמדה לו

וכאשר מצרפים לזה את התקופה שבה נתחבר הספר, בשנת תשי"ז, הרי הפליאה גדלה שבעתיים. הן לא עברו אז אלא כעשר שנים בלבד מיום בואו של מרן רבינו לארץ אמעריקע, לאחר החורבן הנורא, ולאחר שעברו עליו צרות רבות ורעות, זעם המלחמה ונדודי עולם, **משנת חמש עשרה לימי חייו עד שנת עשרים ושתים**.

וראוי לנו לעמוד בזה מעט, ולהתבונן מה משמעות הדבר. בחור צעיר, באותן השנים שבהן מתעצבת קומתו של אדם לכל ימי חייו, שלא היה לו בית, ולא ישב בישיבה, ולא היה נתון בתוך מסגרת של בית המדרש. ולא זו בלבד, אלא שהיה נודד ממקום למקום, בלי מנוחה ובלי נחלה. ולא נדודים בלבד, אלא שבעה מדורי גיהנום עברו עליו באותו סיבוב הקר והאפל, מקום אשר בכל רגע ורגע היה צריך להיאבק על עצם קיומו, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ושם, בתוך אותו גיהנום, היה מרן רבינו זצ"ל מן היחידים והמיוחדים שלא התגאלו במאכלות אסורות, ולא הכניס לפיו דבר איסור, עד אשר נפל למשכב ונעשה חולה מסוכן. ועוד זכורני היאך היה בעצמו מספר זאת, ודמעות זלגו מעיניו הקדושות, כיצד נתעוור מרוב רעב ומחוסר אכילה, ואף מיאן לאכול מאכלים לרפואתו מחמת חשש איסור, ומה רבה היתה מסירות נפשו שלא לזוז מדרך התורה והיראה.

ובתוך כל הנדודים הללו, עדיין מצא עתות וכוחות לעסוק בתורה וללמוד מאות דפי גמרא.

סיפר דו"ז כ"ק אדמו"ר מזמיגראד זצוק"ל מבני ברק, שעוד בראשית גלגוליו, בהיות רבינו זצ"ל בעיר בויבעריק, היה יושב אז ועוסק בתורה **שמונה עשרה שעות במעת לעת**. וכאשר אחד מנכדי רבינו ציין זאת במחברת לזכרון והראה את הדברים לפני רבינו זצ"ל, עיין בדברים, ובענוותנותו ובמדת האמת שלו העיר בעצם כתב יד קדשו: "**אולי י"ב**". כלומר, בעת ימי נידודיו הנוראים בברחו מפני הגרמנים הארורים ימ"ש, לא למד י"ח שעות ביום כעדות דודו הקדוש, אלא י"ב שעות "בלבד"...

וכן היה גם בסאמארקאנד, כאשר הזכרנו לעיל, ששם למד בחברותא עם הגאון רבי יחזקאל גרובנער זצ"ל, וזכו יחד ללמוד אלף ומאתים דפי גמרא. ושמעתי כמה פעמים מפי הרב החסיד רבי אהרן רובאשקין ז"ל, שהיה עם רבינו שם בסאמארקאנד, כי הכל ידעו שם שהרוצה לראות דמות של "**ערליכער חסידישער בחור פונדערהיים**", דמות של בן של קדושים, הנושא בקרבו מסורתם של צדיקי הדורות הקודמים; הרוצה לראות מהי קדושה, מהי מסירות נפש, ומה פירושו של לא לוותר אף על קוצו של יו"ד - יביט בהבחור נפתלי הלברשטאם.

ואפילו לאחר המלחמה, בהיותו בקראקע נע ונד, לא פסקה ממנו תשוקת התורה, ושם למד מסכת גיטין בזמן שהוא לא יום ולא לילה כשיושבים על המזוודות, ואין אדם יודע אנה פניו מועדות ומה יולד יום. והרי זו היא תורה שנקנית מתוך הדחק ומתוך היסורין, בבחינת "תורה שלמדתי באף", והיא שעמדה לו.

ואחר כל הצרות יגון ואנחה, אחר אשר איבד את אביו הקדוש זי"ע הי"ד ונשאר אחד מעיר ושנים ממשפחה, הגיע רבינו לאמעריקע בחול המועד סוכות שנת תש"ז. ולא עברו אלא כשבוע ומחצה, וכבר ישב ועמל בתורה בהיכלה של ישיבה. ואף לא ארכו הימים, עד שקיבל סמיכה מגדולי גאוני הדור.

וכששומעים דברים אלו, נדמה הדבר כאילו הכל בגדר דמיון ואינו בגדר המציאות. ואלמלא היו הדברים כתובים וחקוקים בעדות נאמנה, קשה היה להאמינם. אולם זו היתה עבודתו של רבינו, עבודה של תורה מתוך עמל, עבודה של מסירות נפש, עבודה של דביקות בדרך אבותיו הקדושים. והוא אשר השריש בנו דרך זו של עבודה ומסירות, כפי שראה בבית אבותיו הקדושים, וכפי שנהג בעצמו כל ימי חייו.

שרי המסכתים

כאשר מעיינים בספרא דבי רב, 'אוצר שיטה מקובצת', רואים בו הסכמות מגדולי ישראל אשר הרעישו את העולם שתים ושלש דורות לפנינו, והיום אין זכרם שגור כל כך בפי הדור הצעיר, ואין רבים יודעים להעריך כראוי מי היו אותם שרי התורה ועמודי ההוראה. ועל כן ראוי לעמוד בזה מעט, כדי לידע מי היו שרי המסכימים אשר סמכו ידיהם על חיבורו.

בראש ובראשונה עומדת הסכמתו של **הגאון האדיר רבי יונתן שטייף זצ"ל**, אשר היה מן הגדולים שבגדולי ישראל באמעריקע לאחר המלחמה, ואף קודם לכן כבר היה מגדולי הדור בעיר בודאפעסט. והנה רבי יונתן כבר היה באותם ימים זקן ושבע ימים, צדיק מדורות הקודמים, שהרי נולד כבר בשנת תרל"ז (שנה אחת לאחר הסתלקותו של

הנשיך מעבר לדף

מרן הקדוש בעל ה'דברי חיים' זי"ע). והיה נערץ ונקדש בעיני כל צדיקי הדור, ובכללם מרן הרה"ק מסאטמאר זי"ע, אשר קרע עליו קריעה בעת פטירתו, וכן היה חביב ונערץ אצל דו"ז מרן הרה"ק מסטראפקוב זי"ע.

והנה גאון אדיר זה כותב על רבינו, שהיה אז אברך צעיר לימים בן שלשים ושתים שנה בלבד, **"ענוותנותו הרשני לכתוב לו הסכמתי"**. כלומר, רק מפני שרבינו זצ"ל עניו היה, בא לפני רבי יונתן לקבל הסכמה על חיבורו! והרי לשון זה אות ומופת לענוותנותו המופלגת של רבי יונתן עצמו, ובד בבד מעיד על גודל הערצתו של רבינו בעיניו. וכתב רבי יונתן לשונות מופלגים ביותר: **"הרב הגדול בתורה, מפורסם לשם ולתהלה, בר אוריין ובר אבהן"**. ועוד כתב עליו, **"כבוד הדרת גאונו"**.

לאחר מכן באה הסכמתו של **הגאון האדיר רבי משה פיינשטיין זצ"ל**, ואף הוא כתב על רבינו הסכמה נאה וחמה, בדברי חיבה והערכה. וברצוני להוסיף בזה נקודה אחת ששמעתי פעם מפי רבינו בעצמו, ואיני יודע אם הדבר ידוע לרבים.

כשנה ומחצה קודם הסתלקותו (כמדומה שהיה זה לאחר חג הסוכות שנת תשע"ט), היה רבינו זצ"ל בבית החולים מאימאנידעס, ואני הייתי עמו באיזה שעות, והבאתי עמי ספר מתורתו של הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל. רבינו היה על ערש דוי והיה מנמנם, ובתוך כך נתעורר, וראה אותי יושב ועוסק באותו ספר. ביקש לראותו, ונטלו בידו, ודפדף בו אנה ואנה, ושאלני מהו ספר זה. אמרתי לו, שיש בו פסקים ששמעו תלמידים מפי רבי משה פיינשטיין.

באותה עת כבר לא הרבה רבינו בדיבור, אך אז יצאו מפיו דברים אלו: **"כ'בין געווען ביי אים, כ'בין געווען ביי אים. כ'האב אים געזאגט א שטיקל תורה, און ער האט מיר געזאגט דאס איז תורת אמת ממש!"** [הייתי אצלו, הייתי אצלו, ואמרתי לו דבר תורה, ואמר לי שזה תורת אמת ממש!]

לאחר מכן באה הסכמתו של **הגאון האדיר רבי ישראל גוסטמאן זצ"ל**. והנה הג"ר ישראל גוסטמאן היה תלמיד מובהק לה'חפץ חיים' זצ"ל, ושימש כחבר בית דין אצל הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל בעיר ווילנא. וכבר בימי בחרותו כתב עליו רבי שמעון שקאפ באיגרתו, שהוא "בקי בש"ס ופוסקים ויכול להיות פוסק הדור".

הרב גוסטמאן כותב על רבינו בהסכמתו לשונות מופלגים: **"הרב הגאון המפואר לתהלה, חריף ובקי מאד נעלה"**. ובכתב הסמיכה שלו כתב על רבינו: **"גדל והצליח וגם עשה פרי, וכו', יודע הוא לברר וללבן ענינים עמוקים ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא וכו', ראוי הוא לאותו איצטלא, וכתר רבנות הולמתו וכו', ונוסף על גודל מעלתו במעלות התורה, נצטיין ג"כ במדות הגונות תרומיות וביראת אלקים צרופה"**.

ולא באתי לעבור כאן על כל ההסכמות כולן: הסכמתו של **כ"ק אדמו"ר מבאיאן זצ"ל**, אשר היה איש קדוש מאד; מכתבו של **כ"ק אדמו"ר מהריי"ץ מליובאוויטש זצ"ל** בו העיד על רבינו בגיל עשרים וארבעה, רק שנה וחצי לאחר הגיעו לאמעריקע, שהוא "ראוי להיות רב ומנהיג עדה"; הסכמת **הגאון הגדול רבי יוסף הירש זצ"ל רב בטארנא**, מח"ס דברי יוסף על הש"ס, שהיה גאון אדיר; והסכמת **הגאון הגדול רבי אלקנה זאבערמאן זצ"ל אבד"ק יארדאנוב**, גאון עצום ותלמידו של הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל. שכל אלו, כל אחד לפי דרכו, כתבו על רבינו לשונות של הפלגה והערכה יתירה, ודבריהם מגלים טפח ומכסים טפחיים מגדלותו של רבינו כבר באותם ימים, בהיותו אברך צעיר לימים.

מה טובו אהליך יעקב

בפרשתינו (במדבר כד ה) "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל", וביאור באור החיים הק' שהוא מורה על מעלת האחדות שבכלל ישראל. אמנם בד בבד אמרו חז"ל: "ראה שאין פתחיהן מכוונין זה כנגד זה, שלא יציץ לתוך אהל חבירו". ועוד נאמר בפרשה, שבלעם ראה את ישראל "שוכן לשבטיו" (במדבר כד ב), ופירש רש"י: "ראה כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינן מעורבין".

האחדות בודאי יסוד גדול היא, להחשיב כל אחד מישראל, לאהוב כל אחד מישראל, ולהרגיש בצערו ובשמחתו של כל אחד מישראל. אולם יחד עם זה צריך אדם לידע לאיזה שבט הוא שייך, היכן מקומו, מה שורשו, ומה היא הדרך המסורה לו מאבותיו ורבותיו. ואף כשהוא שרוי באהבה ואחדות עם הכלל כולו, אין פירוש הדבר שיביט אחר דרכי אחרים, ולא שיציץ לתוך אהל חבירו.

ודבר זה ראינו גם אצל רבינו הגדול זצ"ל. הוא ידע היטב לאן הוא שייך, מהיכן הוא בא, ומאיזה שורש קדוש נמשכה נשמתו. לא הביט ימין ושמאל, ולא נתפעל כלל ממה שאחרים עושים וממה שאחרים אומרים, בכל אופן שהוא. דרכו היתה ברורה לפניו, דרך סלולה וכבושה, דרך המלך אשר ראה וקיבל בבית אבותיו הקדושים, הלך בה בתמימות ובישרות, בלי להציץ לתוך אהל חבירו, ובלא נטייה מדרכו המסורה לו. ומתוך כך זכה להעמיד צבא גדול לה', בנין וחתנין רבנן, תלמידי חכמים וגדולי ישראל, מאות נכדים ונינים חסידים יראים ושלמים, ההולכים בהדרכים אשר לימדם, דרכי אבותינו הקדושים, דרך התורה והיראה, דרך החסידות והמסורה הטהורה.

ונזכה כולנו, בתוך כל ישראל, לכל השפעות טובות, ברכות וישועות, ברוחניות ובגשמיות, לנו ולזרענו אחרינו. זכותו הגדול והקדוש של רבינו זצ"ל יגן עלינו ועל כל ישראל, להתברך בכל מילי דמיטב, בכל הצטרכותינו בגוף ובנפש, בבריאות גופא ונהורא מעליא, עד אשר נזכה לתחיית המתים ולביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.